

tum confertur. Et sic patet quod hæc conditio non reddit actum conditionalem de per se, sed hæc oratio applicata dispositioni vltimæ voluntatis eã reddit conditionalem, vt l. huiusmodi. ff. quando di. leg. ce. vbi dicitur quod legatum hoc modo factũ, siue illud factũ fuerit, siue nõ, est conditionale. & intellige siue non fuerit infra certũ diem, ne in infinitũ expectetur. Et licet certũ sit alterũ casuũ euenturũ, tamen incertũ est, an viuẽte legatario vel nõ, & sic incertitudo facit conditionẽ in vltimis voluntatibus, facit l. j. ff. de cõd. & demonstr. secus in cõtractũ qui purẽ transmittitur, siue factũ existat siue non, ergo cõtractus factus cũ ille morietur nõ est cõditionalis, sed in diẽ. l. nã si cũ moriar. de cond. inde. Et sumitur in his significatũ ex cõmuni modo intelligẽdi, nisi aliud certẽ apperaret ex voluntate testatoris vel contrahentium A. N.

Smyrna à Græcis appellatur, quanti nos myrrhã odoratã dicimus. Lucretius li. 2. Gõtentus odor smyrnẽ mellisq; sãpores, apud Galenũ quoq; iterpres semp smyrnã verbum græcũ pro myrrha reliquit. Apud Martianum tit. de publica. l. interdũ sinura pro smyrna mẽdosẽ legitur.

De Sante O.

Sobrini & sobrinæ dicuntur qui vel quæ ex partuelibus, fratribus, vel sororibus consobrinis vel amitis progeniti vel progenitæ sunt.

Sobrinus ppior, & sobrina propior, sunt patru magni vel amitæ magnæ, auunculi magni vel materteræ magnæ, filij filiæve.

Socer est pater mariti. l. sicut aut. ff. de re iu. et est p̄ vxoris. vt ead. l. crus est mater mariti vel vxoris.

Adde quod soceri appellatione cõtineretur etiam auus mariti vel vxoris, & appellatione socrus, auia. l. socer. de verbo. sig.

Socer magnus & socrus magna appellatur auus & auia mariti vel vxoris. l. non facile. ff. de gradibus.

Societas, est duorũ pluriũve cõuẽtio honeste cõtracta, ad vberiorẽ quæstũ & cõmodiorem vsum: require suprã Actio pro socio.

Sodales dicuntur, qui sunt cõuiuio rũ participes: fuit & Romæ collegiũ sodaliũ, de quo Cicero i Catone maiore. Primũ, inqt, semper habui sodales, sodalitates autẽ me Quæstore constitutæ sunt sacris Idæis Magnæ matris acceptis, epulabat igit cũ sodalib. omnino modicẽ, huiusmodi autẽ sodalitates è Græcis phratia dicũtur, de qb. Aristoteles i Politicis. Erãtq; plerũq; i honestæ. Gellius li. 9. Adolescentẽ, iquit, Taurus à sodalib. cõuictuq; hominũ scãnicorũ abducere volẽs. Caius lib. xlviii. Dige. de collegijs illicitis. l. fi. Sodales, inquit, sunt, qui eusdem collegij sunt, quam & Græci Etaian vocant, & hæc videtur ex Solonis lege translata esse, nam illicita est eadem.

Sodales, qui sunt eiusdem collegij. l. vlt. de colleg. illicit.

Solarium, veltigal quod reipũ. sol-

- aitur, ob publici soli occupatio-
nem. l. ij. ff. ne quid i loco publico.
Salarium idē q̄ stipendium, scdm Alcia
in l. inter donum. de verb. sign.
Solennitas sumitur p̄ actu reali, vt
solennitas stipulationis, dum qs
fideiubendo se obligat interro-
gatione p̄cedente, & respōsiōe se
quente, nisi de fideiub. §. si. Et hoc
est notandum pro intellectu hu-
ius, si scriptum reperiretur aliquē
fideiussisse, quia sub hoc verbo si-
gnificatur solennitas stipulatio-
nis, nisi fieret in patriatali, in qua
efficax est simplex p̄missio. Si-
militer in authentico instrumē-
to, si reperitur ibi scriptum ali-
quē promississe, sub hoc verbo in-
cluditur solennitas stipulationis
l. j. C. de vsur. & §. si ita scriptum
instit. de inutil. stipul. Et sumitur
significatum ex solennitate in-
strumenti, q̄ significat ibi cōten-
tum solenniter factum, et ex par-
te notariatus. quia notarij nō re-
digūt instrumenta in scriptis pu-
blicis, nisi de actibus coram eis
solenniter celebratis. Aliās pro-
missio nō facit de se solennitatē
stipulationis, secus de fideiussio-
ne, dū saltem apparet, in quātū,
pro quo, & penes quē, aliās etiā
nulla esset fideiussio l. cū de in-
debito, ff. de prob. §. si iuncta. l. j.
de fideiuf. & sic de aliis, in quib⁹
includitur solennitas vel non.
- Solertia**, id est cautela. de iure patro-
c. vnic. li. vj. p̄ Archi. vel igenij sei
etiā vel astutia. no. in l. j. §. nō fuit
ff. de dolo. & i. l. j. C. si maior fac.
- Solet**, quid importet. vide Bart. in l.
j. C. quomodo & quan. ind.
- Solicitus** dicitur inquietus, quabso-
lets & citus, secundum lhd. in-
tit. de solitudine.
- Solidus**, a, um, dī q̄ itegū est, neq̄
hēt inane quicquā, aut parte ali-
qua fraudatum non est Hora.
Carm. Aut partem solidi demere.
dedie. Vlpianus de fideicom-
mis. liber. l. ergo. §. illi. De solido
inquit, sic accipere debem⁹, de
solite, & vsuris. Nebr.
- Solidū**, id est firmū. Et cōponitū i
vt i solidū, id est, qui habet corū, p̄
se solū, vnde locū habet i p̄mil-
sionibus stipulatione vallatis,
quæ stipulatio concipitur per
verba futura, & inserit inso-
lidum se daturus vel seruaturus.
- Solidus**, idem est quod aureus, &
lxxij. solidi efficiunt libram auri
instit. de p̄cna teine. litig. §.
fina. ff. de iniur. voc. l. liber-
tus Item solidus & aureus qua-
liter accipitur in iure, & quot
solidi faciant libram Panorm.
in capi. conquerente, de offi. or-
din. vbi Felin.
- Soliū** Latini, Græci thronū vocāt &
est loc⁹ i quo Reges sedēt. c. quo-
rundam & ibi Archid. de elect.
in vj.
- Soluēdo** esse, est habere vnde soluat
vel soluere possit in solidū p̄ se vel
p̄ aliū. ff. de verb. sign. l. soluēdo
& sic dicitur quis esse soluendo
Econtra non soluendo dicitur
ille qui soluere non potest.
- Solum**, idem est, q̄ terra. vnde, Sit
tibi terra solū, quo possunt vin-
cere solum.
- Vbi primū est substantiū neutri
generis

generis, secundum adiectiuū ma-
sculini generis: vnde dicitur:

Quicquid plantatur, feritur, vel
edificatur.

Omne solo cedit, radices si tamē
egit.

Inst. de rer. diu. §. cum in suo.

Solus est cui nullus est contrarius.
dist. viij. si solus.

Soluta oratio dicitur, quæ neq; cō-
iunctim neq; disiunctim connexa
est, vt cum dicitur in instrumē-
tis, vēdidit, dedit, tradidit, & alia
id genus. l. saepe. de verb. sign.

Solutio secundū Goffre. est rei quæ
debetur redditio. Inst. quib. mod.
tol. obl. ia princ. vel largē est ab
obligatione liberatio. Et alia est
naturalis, siue vera, quæ fit per
redditionē ius quod debetur, alia
civilis siue imaginaria, & fit mul-
tipliciter, per nouationē, delega-
tionē, acceptilationē, vel cōpēla-
tionem, de quibus in locis suis.

Solutū matrimoniū dicitur siue mor-
te siue diuortio. l. cū querebatur.

ff. de ver. sig. & l. si qs. ff. sol. matr.

Solutus dicitur cui libera facultas rece-
dēdi est. l. qui neq; de verb. sign.

Sōticus morib. est ille qui ppetuū nō
cet, nisi sit curatus, vide s. morb.

Sordes apud Iur. significat auaritiā.

Sors est ars diuinandi. Diuination au-
tē propr. ē in malo sumitur. Item
etiam sors idem est quod sortile-
gium, vt extrā de sorti. Item sors
est portio hereditatis, eo quod p
sortes solent diuidi hereditatum
portiones de præb. cūm secun-
dum apostolum. xxj. dist. clerōs,
sumitur etiam pro fortuna vel
eueatu. xxvj. qua. s. ij. sors. Item

pto capitali capitur, vt de vsuc. c.
j. & ij. de hoc vide gl. in proœ. clē.
in verb. fortis.

Sortilegiura est quando aliquid per
creaturam diuinatur. Et species
diuinationis numerantur xxvj.
q. ij. c. igitur. & eadem cau. q. v.
episcopi, & c. nec mirum.

Sortilegi vel sortilegista sunt diui-
natores, vel isti qui sub nomine
fictæ religionis per quosdā quas
sanctorum vel apostolorum vo-
cant sortes vel diuinationes, sen-
tentiam vel scientiam prōfitem-
tur, siue diuinationis, aut quarū-
cuq; scripturarū inspectione fu-
tura promittunt vt xxvj. q. c. j.

Sotiales dicuntur quasi subala-
res, à sub, & talo. Et abas subbo-
ti, genus calciamenti: vt in c. ne
in agro. de scata mo.

De S ante P.

Spado quis sit: vide ff. de exc. tuto. l.
spadonē. & inst. de adoptioib. §.
illud. & vide s. in verbo, castrat^o.

Species significat terminum signifi-
cantiū plurium differētiū nume-
ro: vt homo, ille terminus signifi-
cat omnes homines inter se dif-
ferētes numero, qui terminus ho-
mo, significatur per hoc nomen
species, prout est vnū de quinq;
prædicabilibus. sed secundum se-
gistas sumitur species quandoq;
pro indiuiduo: vt scius, fuchus, fū-
das Cornelianus.

Species apud veteres Iuriscōsultos
frequēter accipitur p eo qd re-
cētiores dicūt casum aliquando
tamē significat id quod fit ex a-
liqua materia, vt §. cū ex aliena

- I**nst. de re. di. quādoq; ponitur p parte. §. nunc autem. Inst. de iure nat. & l. ij. de liber. agnosc.
- S**peciale delictum quod. vide in ver. delictum.
- S**peciosas personas accipere debemus clarissimas psonas vtriusque sexus, item eas quæ ornamentis senatorijs vtuntur. l. speciosa. de verb. signific.
- S**pectabiles qui require suprā i ver. magistratus, & est optima glo. in auth. vt ab illustri.
- S**pectacula sunt q̄ fiunt in loco vbi ludebant tragœdi & comœdi, vt dicunt Græci, & habetur i auth. de cōsulib. & spectaculum p̄hibi tū est p̄put importat effusionem sanguinis. C. de glad. l. vn. li. xj. & l. legatium. ff. de vsu. & vsufr. Sed Iudi p̄mittebantur ad lætificationem populi, vt comœdiæ & similia. l. ij. & iij. C. de specta lib. vj.
- S**pecularia, quorū fit mētio i l. quæ sitū. §. itaq; de fun. inst. conficiebantur ex speculari lapide in tenuissimas crustas secto, & pollucido, vt tradit Alciatus i l. malū. de verb. sign.
- S**pecularij inter artifices nominantur. l. j. C. de exc. artif. li. x.
- S**peculatores p̄priè dicuntur p̄sides p̄uinciarū. l. j. C. de pr. vic. & l. ordinariorū. C. de coh. li. xij. & eorū auctoritas est magna. Pa. in c. suspcionis. de officio deleg.
- S**peculū quasi exēplū est. c. enim uero. xix. dis. vnde ecclesia Romana est speculum aliarū: vt d. c. enim uero. & triplex speculum secūdū Arch. i §. ecc. xxxvj. distincti.
- S**pecus est altus locus supra terrā, quem ducitur aqua. ff. de riuis. l. j. §. specus. Itē ponitur pro fossa qua colligitur aqua, & est ampla & rotunda. ff. de aqua plu. arc. l. supra iter. vbi gl. ponit differētiā inter specus, & cuniculum, vide suprā in litera C.
- S**perant, id est, putant. inst. quib. ex cau. manum. non licet. §. in fraudem. vers. s̄p̄p̄.
- S**phæristeriū, locus est vbi pila luditur, nam sphæra pila interpretatur, & sphæristes qui pila ludit. Sueton. in Vespasiano, Fauces, i-qt, cæteraq; mēbra sibi met ad numerū in sphæristerio defricaret. Plinius in epistol. Apodyterio superpositū est sphæristeriū. Lāpridius in Seuero, scribit, eū dedisse operam sphæristerio. Vlpianus li. xvij. i ti. mādat. l. si quis mihi. Hypocausta, sphæristerio, & quædā ipsius valetudini apta sua impēsa faceret. Accu. velut cæstro quod dā percussus diuinat sphæristerion esse locum amœnum herbis.
- A. N.
- S**phæristerium, de quo. in leg. si quis mihi. ff. manda. locum fuisse in balneis. Bud. putauit. L. amprid. in Alex. accepisse videtur pro loco ad ludum pilæ accommodato.
- S**pica nardi, quæ spica quoque cilifsa vocatur, Græcè dicitur stachys nardi, de qua inter cætera Iuriconsultus meminit i titulo de publican. l. interdū. Nardi stachys, inquit, id est, spica nardi. N.
- S**piculatores, pro apparitoribus. l. diuus. ff. de bo. dam. Legendum ibi speculatores, & sunt carnifices. Fit. li. ij. c. xxvj.

Spoliatio est à possessione rei immobilis, violēta, & iniuriosa deiectionio, vel rei immobilis ablatio: dicitur violēta, quia si quis sponte possessionem suam renūtiauerit, vel abiurauerit, locum non habebit spoliatio, & per consequens nec restitutio, nam restitutio spoliatorum est ablatorum in iudicio redintegratio. Et quia credendum est canones loqui sano intellectu, spoliatus intelligitur in casu, quo criminaliter accusatur, quae tota sua substantia, vel maiori parte ipsius se per violentiam destitutum affirmat, quae tunc nudi contendere, nec inermes inimicis nos opponere debemus. Habet enim spoliatus privilegium, ut non possit exui iam nudatus, ut est text. in c. frequens. de rest. spolia. lib. vj. Vñ. Catabit vacuus coram latrone viator. Vide Gos. in Sū. de rest. spol. vbi praedictam definitionem spoliationis subtiliter declarat.

Sponsus & sponsa sunt qui inter se de futuris nuptiis promittunt per verba de futuro, à spondeo sic dicti, id est, promitto, ut l. ij. ff. de sponsa.

Sponsa dicitur etiam quam pater spondet alicui futuram sponsam seu uxorem, ut l. ij. ff. e. ti.

Sponsalia sunt futurarum nuptiarum conuentio & repromissio. ff. de sponsal. l. j. & xxx. q. v. nostrates. & ita iste consensus est de futuro matrimonio. Consensus vero nuptiarum est de presenti matrimonio. Sed dicit Plac. eundem esse consensum sponsalium & nuptiarum.

Sponsalia autem dicta sunt à spondeo, nam moris fuit veteribus sti-

pulari & spondere sibi uxores futuras, ut l. ij. ff. eo. tit. & inde sponsa & sponsae appellatio nata est, & certe stipulatio potest interuenire, sed non necessaria. Et nota, quae sponsalia dissolui possunt pluribus modis, secundum Io. Au. in tractaculo super quattuor decretali, & no. super ru. de sponsal.

Sponsalitia largitas dicitur, quod dat sponsus sponsae, sine animo tamen recompensandi, sed omnino gratis, vel econuerso. Et ista donatio dicitur contractus de iure civili. ut in §. ius autem gentium. inst. de iure nat. gen. & ciu. in gl. super verbo penes.

Sponsio appellatur omnis stipulatio promissioque, etiam quae non fit per sponsi interrogationem. l. sponsio. de verb. sig. hinc & sponsor dictus, licet gl. in auth. de fide inf. eum tantum sponsorem esse crediderit qui sponte & à nemine rogatus pro alio se obligat.

Sportulae sunt salaria apparitorum, vel secundum Az. C. e. ti. forte apparitores ista non sibi, sed pro fisco recipiebant, & illa reponebantur in sporta, vel in aliquo simili vase, ut corbe, in quo consueuerunt aliqua portari, & ita sub tuta custodia fisco conseruabantur, & sic contentia ponuntur pro contentis, ut C. de spor. & sump. in rubro & nigro, Appellantur sportulae, & iudicantium mercedes.

Spurco, spurcas, praeter eam significationem, quam habet in promptu, significat etiam vinum aqua diluere, quoniam ut ait Festus Pompeius spurcum vinum dice-

bat, quod erat aqua mixtum.
 Ulpianus ad legem Aquiliam. l. si
 seruus. Qui vinum, inquit, spurca-
 uit, vel acetum fecit. sed & aqua
 dicuntur spurcari. cum contum-
 pniunt aliqua re, quae illas vitiet
 iniecta. Paulus de extraordinarijs
 criminibus. l. j. si aquas, inquit, spur-

ca est aliquod turpe per quod
 aqua turbatur l. apud Trebatium.
 ff. de aqua pluuia arcend. l. si se-
 ruus seruam §. inquit. ff. ad legem
 Aqu. & l. j. §. j. ff. de extraord. cri-
 min.

Spurcare vinum, est aqua infusa vi-
 tiare, & ita sumitur: i. d. l. si seruus.
 ad legem Aquil. vt ibi annotauit
 Bud. ex Festo.

Spurius dictus est, qui Graece dici-
 tur nothus, sic appellatus, vel
 quasi sine patre, vel ab eo quod
 est Graece sporon, quod signifi-
 cat pudenda, nam sporus est se-
 men In primo institutionum li-
 b. i. de nuptijs, mendum est mani-
 festum, spado, pro eo quod esse
 debuit sporon. solent, inquit filij
 spurij appellari a Graeca voce spa-
 don, tu lege sporon.

Spurius est filius, ex incestuosis nu-
 ptijs natus, & dicitur a Graeca voce
 paratim poran, quod est vulgo
 conceptus, vel sine patre, vt ff. de
 sta. ho. l. vulgo concepti. Vel est na-
 tus de concubina, vt de renun. c.
 nisi cum pridem. §. personae vero. in
 gl. quae distinguit nothum, spu-
 rium, manserem, & naturalem.

Spurij qui dicuntur, vide Pano. in c.
 tanta, vel quidam sunt filij spurij.
 qui filij sint legi.

De Sante Q.

Squalor est infectio propter multi-
 tudinem, carceratorum l. quis. C.
 de custo. reorum.

De Sante T.

Stabularius, is dicitur, qui mercede
 in tabernam meritoriam viatores
 excipit, qui caupones quoque di-
 cuntur. Apuleius in primo de a-
 sino. Pretio mansionis stabulatio
 persoluto viam capessimus. Idem
 in eodem stabulum pro ipso lo-
 co diuersorij. Iauitor, inquit, po-
 ne stabuli ostium humi cubitans.
 Ulpianus titulo de iniurijs. Ad
 meritoria, inquit, vel stabula non
 pertinebit. Ulpianus li. 3. Dig. tit.
 de iis qui notantur infamia. l. A-
 thletas puta, inquit, si caupo fuit
 vel stabularius.

Stabula antiquitus pro diuersorij,
 & tabernis accipiebantur, vnde
 stabularij dicti. Est tamen quando
 stabulum positum inueniatur, p-
 septis, quib. iumenta gregesque
 stabulantur, & ita ferè hodie hæc
 vox usurpatur l. eo iure. in quib.
 cau. pig. vel hypo. ta. con.

Stabularij dicuntur qui aduocatis
 hospitibus. & stabularijs præponun-
 tur, a stabulis sic dicti, Qui vero
 sic receperunt hospites, & qui si-
 ne equis, vocantur caupones.

Stadium est octaua pars miliaris
 Italici, quod vt historicè refertur
 Hercules vno anhelitu curtebat,
 & est spatium centum, & trigin-
 ta passuum, secundum Az. inst. de
 rerum diu. §. vniuersitatis. in ver-
 stadia.

- Stallus** in coro, & locus in capitulo censentur de partib. beneficij canonicalis. Parnomitanus in capitulo, cum inter. de renuncia.
- Statim**, vide supra, in ver. facere. Et ibi dictis adde, quod hoc aduerbium statim, aliquando denotat idem quod ipso iure, secundum la. in §. rursus, Inst. de actio.
- Statio**, onis aliquando accipitur pro vigilia, ut apud Ovidium primo Metamorph. Atque omnes ratione manebant. Modestinus tit. de re milita. l. desertore. Qui stationis, inquit, munus reliquit. Hinc milites stationarij dicti, qui sunt vigilijs deputati, Vlpianus titulo, de officio præfecti vrbis. l. omnia omnino. Milites, inquit, stationarios habere ad tuendam popularem quietem. Aliquando statio accipitur pro portu in quem se recipiunt naues, aut ex tempestate aut negotiandi gratia. Virgilius tertio Aeneidos, Nunc tantum sinus & statio male fida carinis. Idem in quarto Geor. Depræsis olim statio tutissima nautis. Vlpianus de fluminibus. l. ait prætor. Stationem, inquit, dicimus à stando, is igitur locus demonstratur vbi naues stare possunt. N.
- Statio** modo significat vigiliam, ut in l. desertorem. de re milita. hinc stationarij milites, modo sumitur pro omni loco, vbi naues tutate possunt, l. 1. §. stationem de flum. & ne quid in flum. publ.
- Stationarij** dicuntur milites qui ut alicubi teneant stationem, sunt constituti. Possunt etiam dici librorum venditores, quia stationem faciunt pro libris vendendis. Itē dicuntur elemosynarū quætores. l. c. cū ex eo. de præ. & rem.
- Statua** dicuntur loca, in quibus aliquis moratur, à stando.
- Statores**, sunt nuntij, vel apparitores magistratuum, qui reos in ius, vel in carcerem ducunt. l. obseruare. ff. de off. proconsul. & legaliter alibi mēdosē legalē statores ut in l. in eadē. ff. ex quibus causis maior.
- Statua** secundum Papam est simulacrum, idolum, imago. Et est differentia inter statuam & imaginem, quia in statua nihil est quod non designet effigiem hominis, in imagine est pictura sola, & multæ partes quæ non designant membra hominis ut dicitur gl. super rub. C. de statu. & im. & Az. in Su. C. eo. tit.
- Statuimus** bene significat sententiā diffinitiuā, ut c. in his, de ver. sig. & importat cōmuniter nouū, l. c. decernimus, & inouamus, ut in c. decernimus, de iud. & in c. in nouamus. de reu. & pa. Nā decernimus discussionē dubij, in nouamus antiqui iuris renouationē, & statuimus noui iuris promulgationem important.
- Statuliber** est qui statutā, & destina tū in tempus vel in conditionem habet libertatem, l. 1. de statulib.
- Status** est conditio hominis, in qua plurimum potest, ut ait Pla.
- Statuta libertas**, est libertas concessa sub conditione, ut dicendo lego seruo meo libertatem si nauis ex Asia venerit.
- Statutum** est ius ab homine positū, vel dispositio ex qua ius produ citur, nā est idē quod lex muni-

cipalis, seu ius civile quod vna-
queq; ciuitas sibi constituit. inst.
de iu. nat. gen. & ciui. & significa-
tur ius statuti ex verbis in statu-
to positus, quæ significat quod so-
nant, aut strictius, aut extensus,
vel aliter, prout obscuritas eorū
declaratur, seu quouis medio p-
babili concluditur, de quo latissi-
mè Doc. maximè Bar. in l. omnes
populi. de iust. & iu.

Stellatura, nomē erat militaris an-
nonæ, vt autor est Bud. in l. mo-
ris ff. de pœn.

Stellionatus crimē latissimè pater,
de quo apud Iuriscōsultos titul⁹
est, atq; vt semel dicā circa quod
genus criminis lex stellionat⁹ ver-
setur Vlpianus l. tertia. ff. de crim.
stel. breuī ostendit dicens, q̄ vbi-
cūq; crimen nomine caret, illic
stellionatus à stellione animali
venefico atq; hominū generi in-
vidente, quippe qui cū intelligat
exuuias multis morbis esse reme-
dio, cū primū illas deponit illico
deorat. Plinius libro 3. o. de stel-
lione, Nullū, inquit, animal frau-
dulētius iuidere homini tradūt,
Inde stellionum nomē in male-
dictum translātū à Græcis dici-
tur Ascalabores, Aristoteli Colo-
tes, vulgō persuasum esse Tau-
rutulam bestiolam in Apulia no-
tam. Ant. Neb.

Stellio dicitur qui animo inconstās
& varius est verbo vel facto, vel
qui rē aliquam obligauit alicui,
& deinde impignorat alij nō fa-
cta mentione de primo, & gene-
raliter quod in his criminalibus
causis dicitur dolus, in civilibus

dicitur stellionatus. Stellio enim
proprie est animal variis macu-
lis plenum, & venenatum, simile
lacertæ, & est corpore pictum lu-
centibus guttis, vide hoc supra
crimen stellionatus.

Stichus est nomen proprium.

Stigma est signū, vel instrumentum
quo brachia fabricēsium figura-
bātur, cui erat impressum nomē
Imperatoris, facies vero eorū nō
figurabātur, vt l. si quis. C. de pœ.
secundum Ioan. And. in c. si iu-
dex laicus. de sentent. extor. lib.
vj. in gl. verbi agnoscitur.

Stylus aliquando ponitur, id est di-
spositio. de sacr. ecc. l. 1. Item quo
modo differt ab vsu vel consue-
tudine, vide ff. de leg. l. de quibus
& Ioannes Andreas in no. in capi-
tulo fin. de consuetu.

Stillicidium quid sit, vide inst. de ser-
ui. §. item prædiorum.

Stinarij dicuntur amatores, idem di-
cuntur carnearij.

Stipatus, id est vallatus, fulcitus se-
cundum Io. An. in cle. pastoralis,
ver. stipatum. de re iu.

Stipendiū merces militum, à stipe,
hoc est pecunia. l. ager. de ver. sig.

Stipes est persona à qua alij origi-
nem ducunt.

Stipteria Græcè, Latinè interpreta-
tur alumē, quo verbo vtitur sepe
Galenus, vel potius Galeni inter-
pres, dictaq; est stypteria à stypto,
quæ est astrigo, quā alumē vim ha-
bet astringēdi. Vlp. titulo de reb.
eorū qui sub tutela. l. sed si. Si la-
pidicinas, inqt, vel q̄ alia metalla
pupillas habuerit stypteriæ, vel
cuiuslibet alterius materiæ. Ne.

Stipteria

Stipteria, cuius metio fit. in l. iij. de reb. eo. qui sub tute. significat alumen, vt ostendit in Parer. Doctissimus Alc.

Stipula illecta dicitur culmus cum spica non collectus, sed in metendo derelictus, quē postea rustici, cum superest ocium, colligere solent. l. sylua. de verbo. sign.

Stipulatio est firma verborū cōceptio, qua quis aliquid se facturū daturū ve promittit alteri super hoc ipsum interroganti, & dicitur à stipulon Græcè, quod est firmum Latine, denominatur etiā à stipite. Constat autem stipulatio ex interrogatione præmissa, & responsione subsequenti, quē admodū cōtradictio ex affirmatione & negatione, hoc modo, promitto vel dabis mihi decem: promittis vel dabo tibi. Quādoque dicitur stipulatus ille qui pmissit per stipulationē passiuē. Vel sic stipulatio est solennis pmissio facta interrogatione pcedente, & responsione sequēte.

Stipulationum alia est pura, alia cōditionalis, & alia in diem.

Stipulatio pura est quæ nec fit sub conditione, nec in diē, sed purē, vt dicendo, dabis hoc? dabo.

Stipulatio cōditionalis habet fieri sub conditione hoc modo, promittis mihi dare cētū si naus ex Asia venerit, & respōdes pmitto.

Stipulatio in diem fit hoc modo, dabis mihi decem in calendis Iulij, & respondes, dabo.

Stipulatio Aquiliana est quæ nouat omnē contractū, vt sic, quicquid mihi debes ex quacūq; causa idē

mihī promittis? si enim ex mutui datione mihi debitor sis, velimque acceptum ferte. i. per acceptilationem remittere, non poterit res expediri nisi per obligationē quæ in rem contrahitur. Require supra, Aquiliana actio.

Stipulatio prætoriana idē dicitur quia à mero prætoris officio proficiscitur. inst. de diu. stip. §. prætoricæ, & harum stipulationum prætoriarū videtur esse tres species, scilicet iudiciales, cautionales, & cōmunes. Iudiciales eas dicimus quæ propter iudicium interponuntur, vt ratum fiat iudicatum solui, & ex operis no. nuncia. Cautionales sunt quæ instar actionis habent, & vt fiat nouatio, intercedunt, vt de legato stipulatio, & de tutela, & ratā rē haberi, & damni infecti. Cōmunes sunt stipulationes quæ fiunt in iudicio sistendi causa. Et omnes stipulationes natura sui sunt cautionales, hoc enim additur in stipulationibus, vt quis cautior sit & securior interposita stipulatione.

Stipulor, stipularis, verbum frequēs est apud Iurisperitos, significatque promittenti assentire: & ferē ad aliquid sunt, pmitto, & spō deo, ei quod est stipulor, vt si dixerō, promitto tibi centum aureos, tu respondebis, stipulor à te centum aureos. Hinc nascitur contractus stipulationum sponsonumque. Seruius Sulpitius in libro quem scripsit de dotibus, citaturque à Gellio libro quarto Noctium Atticarum, Qui vxorem, inquit, ducturus erat, ab eo etiam

unde ducēdam erat, stipulabatur etiam in matrimonium ductum in, qui datus erat, item spondebat ducturum, tum quæ promissa erat, sponsa appellabatur, qui sponderat ducturum, sponsus. Colume lib. 1. 1. Fœnoris, inquit, tui Silvine quod stipulanti sponderam tibi. Distumq; est stipulari, vt ait Varro de lingua Latina, à stipe, hoc est pecunia: quoniam qui pecuniā obligat, stipulari dicitur, hinc stipulatus, us. Papinianus in titulo soluto matrimonio. l. post dotem, Nō erit impedieud s pater, quominus ex stipulatu agat. Ant. Nebr.

Stipulū veteres firmum appellabāt fortē à stipite descendens secundū Iustin. in §. j. de ver. obli. inst.

Stirpes sūt ferulæ seu virgulta; quæ radicibus nascuntur.

Stola vestis erat ad talos demissa matronatū in signe Ouid. secundo de tristibus. Quas stola contingit, & stola sumpta decet. Vlpianus de auro & argento legatol. vestis, Muliebria, inquit, sunt, veluti stolæ, pallia, tunicæ A. N.

Stola species erat antiq^o vestis muliebris l. vestis. de auro & ar. leg.

Stragulus, a, um, est quod sterni solet aut lecto, aut strato, aut equo, aut iumento, vt melius iaceas siue sed eas. Hinc vestis stragula, ephippium stragulū, & stragulum instantiue. Var. de lingua Latina, Quicquid lecto sternebāt, à sternendo stragulū appellabāt. Apuleius libro quarto de asino, Vnde stragulam subiectam iacta nec cōsueuerat. Plinius libro septi-

mo, Franos & stragula equolū Peletroniū inuenisse ferūt. Vlpianus tit. de verborū significatiōne. l. in stratum. In stratū, inquit, omne vestimētū cōtineri qđ iniiciatur, Labeo ait, neq; em̄ dubiū est, quin stragula vestis sit omne palliū. In victu ergo vestem accipiemus non stragulam, in stratū omnem stragulam vestem. N.

Stragula vestis ē. l. vestis. §. j. & si. ff. de auro & arg. legato. l. j. iuncta l. sequenti & l. quæritū. §. sed si fūdus. ff. de fundo instructo.

Stramenta, dicuntur calami frumē tacei spicis demissis, dicta à strando, siue à sternēdo. Varro primo de rustica, Cū cōprehendit, inquit, fascem spicatum desecat, & stramenta stantia in segete relinquit. & paulō post. Alij stramētum à strando dictum putāt, quasi stamen. Alij à stratu, quod sub sternatur pecori. Calami igitur qui lecto insternuntur stramenta appellātur. Vlpianus libro xix. titulo de actiōibus. empt. Dig. l. fund. Fundo, inquit, vendito vel legato sterquilinum & stramenta emptoris & legatarij sunt.

Stramenta dicuntur quicquid solo quiescēdi gratia insternitur, veluti storeæ, paleæ, & matæ, quæ vulgo dicūtur mattaracia. l. quos. §. vlt. vbi Alc. de verborum sign.

Stratores etiam à sternendo dicuntur, quia custodientes in carcere reos condemnatos puniebāt, vel stratores dicūtur esse isti, qui stabulis, vel equis stantibus in eis præsunt. Et dicuntur à stratorio, id est stabulo, secundum Acc. C. de

- de frato. lib. 12. in rub. *Stratum* dicitur generaliter omne genus vestis vel omne indumentum, vt ff. de verb. sign. l. *stratum*, aliàs in *stratū*, sed magis proprie vestes cubicularēs dicimus *stratum*, à sternendo. Etiam via publica *strata* dicitur.
- Stratura* eū locus vilis, ad iacendū dispositus, in auth. de monachis, §. cogitandum.
- Sirena* est donū factū Kalēdis Ianuariis. C. de aduo. diuer. ind. l. laudabile. & xxxvj. dist. legāt episc.
- Streptus*, id est clamor vel tumultus, extrā, de electione. c. quorūdā in prin. lib. vj. per Atch. & dicitur quandoque vocatio. l. ij. C. de episc. & cler. & de causis commissis sine strepitu & figura iudicij, cle. sapē, & ibi plenē per Ioā. And. de verb. sign.
- Streptus iudicialis*, extrā, de fer. c. vlt. & vide C. de fals. l. vbi.
- Stricti iuris* quot modis dicatur, vide C. de ind. l. placuit, & per Arc. de appel. c. si lib. vj.
- Strobilus* dicitur tū arbor ferēs nuceas pineas, tū ipsa nuceas pineas. Plin. li. 16. de pini generibus: *Eas dē*, inquit, arbores esse per oram Italīæ, quas *strobilos* vocant. Galen. libro 2. alimentorum. c. de pineis nucleis. Vocāt, inquit, ipsos qui nunc Græci, non conoa, sed *strobilos*. Idē in 7. decameridon: Quos omnes, inquit, Græci nominant *strobilos*, antiquitus ab Atticis dicebatur conī. Vlp. ti. de leg. 3. l. ligni appellatiōe De pinu inquit, integri *strobili*. Idem tit. de verb. sig. l. carbonū, superiora verba repetit.
- Strobili*, nuclei pinei. l. Carbonum, de verb. signific.
- Structile opus*, Require, Opus *structile*.
- Studium* (vt dicit Azo.) est vehemēs & assidua ad aliquam rem agendā cum summa volūtate occupatio, ex qua voluntate labor in opus defertur, & perdit laboris tedium versus in oblectamentū.
- Studiū liberale* & Latinū olim tantū erat Romæ & Cōstātinopoli: in aliis aut locis nō, nisi ex p̄uilegiis, vt C. de stu. li. in rubro & nigro. li. vj. & in p̄mio Digesto rū. §. hęc aut tria, hodie Imperio scisso studiū in multis locis fit. & maximē Bononiæ, quæ legalis studij obtinet monarchiam.
- Stuprū* est illicita virginis defloratio, quāuis in vidua cōmitti dicitur, nisi sit meretrix vel licita cōcubina secundum leges ff. de cōcubin. l. in concubinato. in fin. Item cōmittitur in pueris ff. ad legē Iul. de adulter. l. stuprum.

De Sane V.

Suarij. Require supra, Porcarij.

Suasio accipitur in bonā partem, vel etiam in malam. ff. de fer. corru. l. j. §. persuadere. C. de fur. & fer. corrup. si quis.

Sub, aliquādo exponitur, id est post, de interd. & re leg. l. j. aliquando, id est corā. C. de iureiu. l. generaliter. §. si. Itē sub, qualiter ponatur, not. i. l. Mathematicos. C. de episcop. audien. & vide ibi gl.

Subarrhatio fit per anulum datū sponſa sine aliis verbis, fit etiā aliis modis, vt no. in c. si qs vxorē

xxvij. q. ij. & in ca. fin. de despon. impub.

Subdiaconi dicuntur qui subiacēt officiis & præceptis Lenitarū. c. clericos xxj. dist. & eorū officium est calicem & patenam ad altare deferre & Leuitis tradere. cap. perlectis, xxv. distinct. nec debet aliquis ordinari in subdiaconum nisi promissa castitate. xxviii. dist. §. acce. & c. ij. seq. & tēpore Apostolorum Subdiaconatus non erat ordo sacer. c. nullus. lx. distinct. hodie secus. c. à multis. extrà, de æta. & qualit.

Subdisiunctiua cōiunctio à grammaticis sic difinitur, quæ voce disiunctiua vtrumque adesse significat, vel simul vel discretè, vt Alexander siue Paris: nam qui prius vocabatur Alexander Priami filius, postea cognominatus est Paris, dormit vel disputat, nā potest neutrum facere, sed de particula subdisiunctiua, quamquam ad grammaticum pertineat differere, copiosissimè disputauit Proculus Iurisconsultus in titulo, de verborum significatio. l. hæc verba. & c.

Nebris.

Subdisiunctiua est quæ diuersa diuidit, siue ea simul esse possint, siue non, diuersa autem hic intelligenda sunt, quæ habēt medium, veluti cum dicimus, aut sedet, aut ambulat: quorum medinm est accumbere siue stare. Idem si inuicem nō repugnēt vt cum dicimus, omne animal aut agit, aut patitur, potest enim simul & pati & agere. l. hæc ver

ba ille aut ille. ff. de verb. signi. sed & quoties sensus coniungitur, licet verba disiungantur, subdisiunctiua est, vt Alexander siue Paris. Barto. in rubric. C. de nauicular. lib. vndecimo. Idemque si aurum vel argentum à te petam, non etiam alterum excludam, cum vtrunque sim paratus accipere.

Subditus propriè dicitur ratione domicilij. gl. est in clem. vnica, in verbo subditos, de foro compet. & vide Panorm. in ca. ij. de appellationib. & in glo. in capitulo nuper. de, sente. excommunica. & glossa est in ca. statutum. paragrapho cum verò. de rescriptis. lib. vj.

Subgrundæ sunt regulæ propendentes extra tectum domus ad parietum defensionem, ne imbribus corrumpantur. Varro lib. 3. de re rust. Aues subtus subgrundas, inquit, ab initio villatico vsas tecto. Vitruuius lib. 10. Pinnas, inquit, ex tabulis & supernè subgrundas proclinatas. Labolenus de verborum significatio. l. malum nauis, inter proiectum, inquit, & immisum hoc interesse Labeo ait, quòd proiectum esset id quod ita prouheretur, vt nusquam requiesceret, qualia mēniana & subgrundaria essent, id est, tecti partes impendentes ad parietum munionem. Plinius tamen subgrundas accipit pro tegulis inferioribus, nam in tectorum structura duo sunt ordines tegularum, alter supernarum, alter infernarum. Scribens

- namque libro xxv. de duobus Sedegenitibus, hoc est, maiori & minori. dicit minorem appellari hypostegō, & subdit causam cur sic appelletur, quoniam in subgrundis ferè nascitur, hoc est in regulis inferioribus, id quod vulgò videmus in testis nasci.
- Ant. Nebr.**
- Subhastari** est rem vnalem proponi hasta supposita, quod frequens est circa prædia quæ nuntiantur vel ceasentur fisco vacare, & sic per subhastationē plus offerenti debetur.
- Subhastare**, id est præconizata. leg. ordo. C. de execu. rei iudi. & de subhastatione habetur in auth. hoc ius porrectum. C. de sacrosanctis eccle. & quali ter fiat, vide Spec. in titul. de empt. & vendi. §. 4. versic. hoc quoque, per Barto. in l. licitatio. ff. de publi. & in l. si tempora, C. de fide instr. & iur. ha. fisc.
- Subgrunda** est vna pars testi vniuscuiusque domus, quæ incumbit extremis capitib. tignorū testualium, vt ff. de his qui deiec. vel effude. l. si vero. §. prætor ait. Et aliàs dicitur subgrunda vel subgrandia.
- Subiectiuum** est de natura subiunctiu. Felinus pulchrè in capitulo ad hæc, de rescriptis, & capitulo primo post principium. de testibus cogendis.
- Subnotare** dicimur, cum quasi inuentarium conficimus, adscribimusque quot corpora instrumentorum sint, & de qua re. l. fin. de bon. auto. iud. pol.
- Subornatio** est informatio facta per aliquem de veritate tacenda, & falsitate dicenda, secundum Guilielm. de Mon. Lau. in clemen. testibus. de testib.
- Subpunctare** literā, est eam damnare punctis suppositis, vt quando litera superflua inferius punctatur, vt habetur suprā, in litera C. de verb. Cancellare.
- Subrogare** & aliquem in locū alterius substituere, vel constituere. vt officiales vel iudices alios subrogant. Et potest scribi, r. prob. commutando, vt sutrogare.
- Subsellium**, est sella inferior. Varro de lingua Latina, A sedendo inquit, sella & selliquastrum, deinde ab his subsellium, vt suscipere quod non planè sapit, sic subsellium dictum quod nō planè erat sella. Iuuenalis, sed cum fregit subsella versu. Florentinus de suppell. leg. l. supellectili Trapezophora delphica subsellia. Item de acquir. rerum dominio l. Adeo. Neb.
- Subsidiaria actio**. Require suprā Actio subsidiaria.
- Subsignare** est subscribere, vt testes in chirographo solent signare: & quasdam notulas subscribere. Et quando subscribens se consentire dicatur, & quando non, est bona glo. in c. si quis presbiterorum, in verbo subscripserit. de reb. eccles. non alienand.
- Subsisto** pro eo quod est adhæreo siue dabitō, nā qui incedēs subsistit, videtur de aliquate deliberrare quid agat, vt de Ænea Virg. i. Æne. dixit, Substitit hic arcūq;

manu celeresq; sagittas Corripuit Cellistratus li. 50. ti. de iure immu. l. semper. Subsisti, inq; r, po test, an prohibēdi sint à præside. Item Vlp. li. 9. ti. de proc. l. seruū. Quantum inquit, ad filiumfamilias, verū est, in seruo verò subsistimus. Hic serie verborum coactus Accurs. non potuit nisi verè interpretari, exponēs p eo quod est dubito. Neb.

Subsistere est dubitare. l. semper. de iure immunita. & l. seruum. de procurator.

Substantia est per quam materia in certā speciē deducitur, vt in vasis vel vestib. artificii, in emprionis contractu pretiū, & ita differt à materia, forma, & solēnitate, de quib. dictum suo loco. Doctores tamen quandoque hæc nomina indifferenter vsurpant, diffiniunt que substantiam generaliter esse, quæ necessariò ad rei essentiam requiritur. Nonnunquam etiam substantia significat patrimoniū, vt in l. vlt. C. de verb. sign.

Substantiū reuertitur adiectiuū, vt ratio & vindicta, id est rationabilis vindicta. ff. de offi. proc. l. obseruare. §. proficisci. de aqua plu. arce. l. j. in prin. Item substantia duo copulata quandoque resoluuntur in adiectiuum, & alterū ex ipsis duob. substantiuis, vt vis ac potestas. i. violenta potestas. ff. de tute. l. j.

Substitutio est secunda conditionalis institutio, quia institutio dicitur primus gradus, & substitutio secundus. Et licet substitutiones in infinitum de vno in aliū pos-

sint procedere, tamen omnis institutio post primam dicitur substitutio, & secundus gradus, sicut secundæ nuptiæ dicuntur omnes quæ sequuntur primas. Et diuiditur, quia substitutionum alia est directa, alia obliqua. Et no. differentia inter verbū directum obliquum, & cōmune. Vnde directū est quod significat, vt ille, cui relinquitur, vel i quem disponitur, sua manu recipiat, vt est verbum instituo, vt patet. ff. de her. inst. Itē illud, heres esto, vt ibidem. itē accrescat, similiter verbum capiat, vel accipiat. Sed verbū obliquum est quod significat, vt ille in quem disponitur, vel cui relinquitur de manu alterius accipiat vt est verbū restituo. facit l. restituta. ff. ad Trebel. & per tot. ti. Item volo, & quando per fideicommissum pars hereditatis est restituenda. l. pater filium. §. si. de leg. iii. Itē verbum rogo, &c. Sed verbū cōmune est quod vtranque significationem habet siue de manu sua siue de alterius quis recipiat, vt est verbum substituo, sicut in l. Centurio. ff. de vulg. substiti. Habet enim quandoque directam significationem, quandoq; obliquam.

Substitutio directa dicitur, cū nullo mediāte quis capit hereditatē definiētis, & directē efficitur heres ipsi testatori qui instituit eū. Inst. de pup. subst. §. quo casu. Et hæc subdividit, quia alia est vulgaris, alia pupillaris, alia exēplaris, alia breuiloqua, siue reciproca, alia compendiosa.

Substitutio vulgaris dicitur quia vulgò ea à quolibet fieri potest, dum tamen hic testamentum facere, & ille ex testamento capere possit. Et hæc diuiditur, quia quædam est vulgaris expressa & quædam tacita. Substitutio vulgaris expressa est, quæ fit verbis negatiuis expressis, hoc modo, Titius heres esto, & si ipse heres non sit vel erit, Seius heres esto, id est sic: sic enim instituo mihi Titium heredem, vt si ipse noluerit vel non potuerit esse heres, sit heres Seius. Substitutio vulgaris tacita fit per verba affirmatiua, veluti cum non miles puberem & impuberem heredes instituit, & communi verbo eos substituit, hoc modo, Si impubes, & Meui pubes, heredes estote vel sunt, quos vnanimiter inuicem substituo vel sic, & in idem redibit, puberem Seium & impuberem Meium heredes facio. & eos sibi inuicem substituo: ex qua substitutione colligo, quod si vnus non fuerit heres, vel si vnus moriatur, alius in solidum sit. Et dicitur vulgaris, quia fit à quolibet de vulgo, siue in potestate sit, siue non. Et dicitur tacita, quia puberem tacite vulgariter impuberi substituit, quæ substitutio magis esset pupillaris, nisi propter adiunctam personam. Sed in milite talis substitutio pupillaris est propter priuilegium militis. Quæ substitutio, quantum ad puberem attinet vulgaris est, quantum ad impuberem pupillaris, quoniam si pubes hereditatem adeat pro parte sua, non euanesceat

substitutio prius facta, sed si impubes hereditatem adeat priusquam expleuerit pubertatem, euanesceat, unde sub expressa pupillari continetur tacita vulgaris. l. nam hoc iure. ff. de vulga. & pupill. Substitutio pupillaris est quæ soli pupillo & impuberi fit. Et est triplex, alia expressa alia tacita. Substitutio pupillaris expressa fit hoc modo, iste filius meus impubes heres esto, & si heres non erit, aut si heres erit, & intra pupillarem ætatem decesserit, ille heres esto. vel sic, instituo mihi in heredem T. filium meum pupillum, & si non erit heres, & infra annos pubertatis vel in pupillari ætate decesserit, substituo ei Seium, hæc dicitur expressa substitutio, quia in ea omnia verba exprimuntur, quæ exprimi oportet. Substitutio pupillaris tacita est hæc, filius meus impubes heres esto, & si ille non erit, iste heres esto, vel sic, quisquis mihi heres erit, sit heres filio meo. Hæc dicitur tacita, quia verba quædam non expressa hic tacite subintelliguntur quæ exprimuntur in expressa substitutione pupillari. Nam per hanc tacite intelligitur quod si filius decesserit in pupillari ætate, ille qui erit heres patri, erit heres filio. Et debentur illæ pupillares substitutiones solis pupillis in potestate parentum existentibus. & ab ipsis parentibus. sunt: per quod euidenter patet, quod non à matre, sed à solo patre sunt cum mater filios non habeat in potestate. Sed nunquam

substitutus ex pupillari expressa repellitur à matre pupilli, & substitutus ex tacita repellitur à matre pupilli & succedit ipsi pupillo mater. Itē qui est substitutus ex pupillari substitutione fit heres ipsi pupillo: ille verò qui est substitutus ex vulgari, fit heres ipsi testatoris. Item pupillaris tacita intelligitur esse vulgaris expressa, qua mater substituitur pupillo, & hoc propter priuilegiū matris. Itē eodē modo quādo quis pupillo vel alij substituitur propter adiunctam personā.

Substitutio exemplaris vel exēplaria est quæ fit à parentibus vtriusque sexus filio furioso vel mēte capto. Et dicitur exēplaris, quia fit ad exemplū pupillaris substitutionis, quæ sicut pater prouidet filio pupillo, qui testari non potest, de hereditate ita prouidet filio mēte capto vel furioso, & hoc modo **T**, filium furiosum vel mente captum mihi heredem instituo, & si decesserit furiosus vel mente captus antequam ad sanā mētem puenierit, substituo ei talem filium suum vel fratrem, vel aliquem alienū, si deficiat filius vel frater.

Substitutio breuiloqua siue reci pta est quæ continet duas vulgares & duas pupillares substitutiones vt duo impuberes instituti à parente qui habet eos in potestate inuicem substituantur hoc modo, **S** & **T**. filios meos impuberes mihi instituo heredes, & eos inuicē substituo: vnde quia continet expressā pupillare si aliquis prædictorum decesserit in

impuberi ætate, mater impuberis decedentis omnino repellitur, & succedit substitutus, & hęc substitutionē lex appellat, reci pta, & oēs quatuor expressæ sūt **S**ubstitutio cōpendiosa est quæ fit sub verborum cōpendio, quæ verba in pupillari expressa sunt prolixiora, & ex hoc dicitur cōpendiosa, & habet fieri hoc modo: Instituo Titium filium meum mihi in heredem & quādocunque decesserit sine filiis, substituo ei se, iū. vel sic: Iste filius impubes heres esto, & quocūque tempore decesserit, ille heres esto, quæ substitutio tantum locum habet in milite, de hoc in l. precibus. C. de impub. & aliis substi.

Substitutio obliqua siue non directa & fideicommissaria est illa quæ fit per fidei commissum, vt hic, quicūque vestrum sine liberis decesserit, rogo vt eius portio ad superstitem perueniat, & quā quis instituit heredē, & eius fidei committit vt quā citò possit eius hereditatem adeat, & eā alteri certæ personæ cui & quando testator voluerit restituat, videlicet tali die, vel sub tali conditione, si decesserit sine filiis, vt si forte in ea cōditione fuerit, quæ testator magis diligit eum ex testamento eius directo nihil capere possit, puta quia directè & immediatè capax nō est (qualis est spurius,) saltem hoc modo aliquid capiat & cōsequatur ex hereditate, vel totā ipsā hereditatē vt C. ad Trebell. p. totū quasi. & ff. eo. ti. in multis legibus, & in c.

Raynutius. & c. Raynaldus. de testa. Et no. quod in substitutionibus fideicommissariis locū habet earū deductio, in directis. autem non. c. si pater. de testa. lib. vj. vbi est casus & ibi vide glo. De his substitutionibus est glo. inc. Raynuti⁹. p. alleg. & de vulga. & pupil. substit. per totum.

Substitutus heres, regre supra, substitutus. Et not. q̄ in omnib. substitutionib. primo præcedere debet institutio sicut primus gradus, & postea poni debet substitutio, vt secundus: hinc est q̄ dicitur institutus primus heres, & substitutus secundus, l. cum proponas. C. de hered. instit.

Successio naturalis est ex parte matris, legitima est ex parte patris, ita no. glo. sing. in l. j. C. vnde vir & vxor.

Substruere, est ædificium à fundamentis deficientes fulcire. hinc substructio dicta parietis fultura. Vtruius libro 1. Non solum in muro, sed et in substructionib. Columella libr. 1. Pro fultura, inquit & substructione fungetur. Vlpian. libro xliij. tit. de iuris. l. j. Verbo, inquit, reficiendi, tegere, substruere, sarcire continentur.

Successio q̄q; fit de capite in caput, & q̄q; de gradu in gradum scdm Azō. in sūma de successio. edict. C. & ff. eodem titulo. l. j.

Successio de capite in caput est cū deficientē primo capite liberorū, oritur scdm caput agnatorum, & isto deficientē succedit tertium caput cognatorū, & cognatis deficientib. succeditur quarto per

ordinem, vnde vir & mulier vel vxor, vt C. vnde vir & vxor. in authenti. præterea.

Successio de gradu est q̄ plures personæ sunt in eod. capite in diuersis gradib. vna prior, altera posterior: nā priore repulsa spe, vel repudiatione, sequens succedit, vt ff. de succes. edic. l. j. & C. eo. tit. per Azō. in Sū. Et ad pleniorē, s. doctrinā successionū ab intestato, sic est distinguendū, aut dubitatur qualiter descendentes succedāt ascendentib. aut qualiter collaterales collateralib. Primo casu aut supersūt legitimi & naturales, aut legitimi tm̄ aut adoptiui aut naturales tm̄, aut nati ex illicito coitu, vt spurij, & c. Si legitimi & naturales aut supersunt tm̄ filij primi gradus aut vltetiores. Primo casu, aut omnes emancipati, aut oēs in potestate sunt & tunc iure veteri, & nouo succedunt æqualiter sublata differentia sexus, l. leg. xij. tab. C. de leg. hered. & inst. de hered. quæ ab intesta defe. §. emancipati. C. de suis & legi here. l. vltim. & auth in successionē. ibi. Aut supersunt quidā emancipati, & quidā in potestate, & tūc iure veteri Digestorū vocabantur, emancipati de iure prætorio, existentes in potestate de iure civili, omnes æqualiter, licet diuersis iurib. vocatentur. C. de leg. here. l. meminimus ibi, cū igitur prætorem filium emancipatum, & c. ff. de bo. poss. l. sed cum patrono. §. bonorum. In iure verò authenticorum vocabantur etiam emancipati, cum

fuis æqualiter, vt in authent. de hered. ab intestato. veni. reliquū. ibi, nullam, &c. Si verò super sunt vltiores, aut erant concepti vi uente eo de cuius hereditate agitur, aut eo mortuo. Si viuente, aut nascuntur eo superstite per quem coniunguntur, & constat eos excludi si velit ille adire hereditatem, quia præcedit eos in gradu. Sed si nolit vel nō possit quia moritur ante quam adeat, vocātur vltiores per eum coniuncti, & si soli & eod. grad. vocātur æqualiter, sed si eū patris, vocātur in stirpes iure veteri & nouo. Idē si nascuntur mortuo patre, quia paria sunt eum non esse mortuum & repudiare, & eū mori ante quā repudiet. Si verò erant concepti mortuo eo de cuius hereditate agitur, nec prætorio nec ciuili iure vocātur, nec excludūt sequentes, vt hæc omnia euidenter probantur. C. de suis & legi. here. l. nepotes. & in authentic. in successione. ibidē p. al. & insti. de here. quæ ab inte. de. §. cum filius & in auth. de hered. quæ ab inte. §. reliquum. p. al. & ff. de inust. rup. & irri. testa. l. si quis filio. Sanè tamen hæc intelligantur esse vera non æqualitate tituli. C. de his qui ante aper. tab. l. vnica. & de caduc. toll. l. vnic. §. in nouissimo. eodē casu quando ius competeat adulto filio, vt C. ad senatus consu. Orfi. l. vltim. prædicta procedunt si nascuntur eo existente in potestate per quē coniunguntur. Si verò sit emancipatus, & nepotes repo-

nantur, id est remaneant in potestate eius de cuius successione tractatur, cōsiderato iure ciuili antiquo præferuntur nepotes, sed per edictum de coniungendis. cū emancipato liberis, vocātur simul, & tātum consequitur filius quantum omnes nepotes ex eo nati, vt apparet. ff. de coniung. cum eman. l. j. §. inter ipsum ff. de tab. l. j. §. qui habebat. & l. cum emancipatus. §. si pater. Sed iure nouo authenticorum præferuntur filij, quia priores in gradu cum sublata sit differētia patriæ potestatis. Et sic est correctus ille titulus de coniun. cū emancip. vt not. eo. tit. l. j. in princ. & C. de suis & legi. l. fin. & auth. in successione. ibidē quod intellige vt ibi dicitur, nā titulus ille adhuc hodie manet, secundum Ia. de Raen. scilicet, quo ad successione ex testamento. Si autē mortuo ascendente super sunt descendentes legitimi tm, vt adoptiui, tūc si dantur in adoptionem ascendentibus per lineam masculinā vel femininā, succedunt eis ex testamento & ab intestato, & exheredati habent querelam. Si dantur extraneis in adoptionē aut moritur pater adoptiuus restatus aut intestatus. Si testatus regulariter nihil relinquere cogitur. Fallit in casu si arrogatus sit impubes. cui cogitur quartam relinquere ex constitutione diui Pij. l. Papinianus, §. si quis. ff. de inoffic. testa. ita simpliciter dicit Cy. Sed quid si erat factus pubes an debeat sibi quarta? dic vt

not. C. de adop. l. ij. Si autem mo-
 ritur pater adoptivus intestatus,
 aut sine legitimis & naturalibus
 & tunc secundum omnes succe-
 dunt adoptivi. Aut extantibus legi-
 timis & naturalibus, & tunc (re-
 probata quorundam opinione qui
 dixerunt contrarium) vocantur
 etiam cum legitimis & natura-
 libus æqualiter si tempore mor-
 tis reperiantur in potestate. Hæc
 probantur. C. de suis & legi. l. fi.
 Tertio casu quando mortuo as-
 cendente, naturales tantum su-
 persunt aut extantibus legitimis
 aut non extantibus. Primo casu aut
 decedit pater testatus, aut testa-
 tus. Si decedit testatus, tunc potest
 eos instituere in vncias, vt l. secun-
 da. & in authent. ibi posita. C. de na-
 tural. libe. Si intestatus, in nihilum
 succedunt, sed aluntur, in authent.
 de natural. liber. §. si verò. &
 C. de natura. liber. authentic. li-
 cet. Secundo casu quando non ex-
 tantibus legitimis filij naturales
 supersunt, aut extantibus parē-
 tibus, aut non extantibus. Si ex-
 tant, aut decedit testatus & tunc
 potest naturales instituere in so-
 lidum, parentibus relinquendo
 legitimam, Aut intestatus. & non
 supersit coniux legitima, & tunc
 succedunt in duas vncias, vt in
 authentic. licet. præalleg. Quarto
 casu quando supersunt spurij
 aut tractatur de successione li-
 nez. paternæ aut maternæ. Si pa-
 ternæ, spurij ex illicito coitunati
 nulli succedunt, in authent. quibus
 mo. nat. effi. sui. §. vltim. Si ma-
 ternæ, aut tractatur de successio-

ne matris, aut successione con-
 iunctorum per matrem. Si ma-
 tris aut non est illustris, aut illu-
 stris Si primum videlicet, non il-
 lustris, aut supersunt spurij vul-
 go quæsti, aut supersunt spurij
 incestuosi vel nefarij. Si sunt vul-
 go quæsti, succedunt matri in-
 distinctè. vt ff. ad Tertyllia. l. j. §.
 j. & inst. eod. titu. §. nouissimè. Si
 sunt suscepti ex damnato coitu
 non succedunt vt in authentica
 qui mo. nat. ur. effi. sui. §. fin. Si ve-
 ro mater est illustris, tunc aut ex-
 tantibus iustis filiis aut non. Et dic-
 vt C. ad senatuscō. Orfi. l. si qua
 Si verò de successione coniunctorum
 per matrem indistinctè suc-
 ceditur, vt ff. vnde cog. l. si spurij
 us. & l. hac parte. Secundo casu
 principali, scilicet, quando agitur
 qualiter ascendentes succedant, aut
 superest pater, & mater, vel ma-
 ter tantum, vterque simul cum
 fratribus vtrinque coniunctis,
 aut cum coniunctis ex altera
 parte tantum, aut supersunt
 auus vel auia vnà cum fratri-
 bus. Primo casu iure vete-
 ri præferabatur pater matri, si
 filius fuit in potestate, quia
 olim occupabat iure peculi, &
 quia erat agnatus, mater vero
 cognata, vt digestis ad Terry. l.
 vltim. Item hæc erant tunc ve-
 ra in naturali, & legitimo pa-
 tre, secus in naturali tantum
 quem non habet in potestate,
 & sic non habet beneficium ma-
 numissorum. Item secus in legi-
 timo, vt ff. ad Tert. l. patrem: ho-
 die vero filius habet heredem

& non occupat iure peculij, vt in auth. de her. quæ ab intest. dese. §. 1. Item sublata est differentia agnationis & cognationis, vt eo. ti. §. nulla. & ideo pater, & mater pariter vocantur, vt C. ad Tertylia. in auth. defuncto. Secundo casu habet locū inst. de senatuscō. Tertyl. §. 1. quia hodie simul vocantur in portiones viriles, vt in auth. de here. ven. ab intesta. §. consequens, & in auth. defuncto. præalleg. Tertio casu præferuntur pater, & mater fratribus coniunctis ex altera parte tantū, vt in authentica præalleg. defuncto, &c. Quarto casu est opinio inter Blugarum ex vna parte, & Martinū & Ioannē ex altera, vt in iam alle. aut defuncto. Tertio casu principali cum tractatur de successione collateralium aut sunt fratres vtriusque cōiuncti tantū, & succedunt, vt ff. de suis & legi. here. l. 1. §. vlt. aut supersunt coniuncti ex altera parte tantū, vt vterini tantum vel consanguinei tantū, & tunc aut supersunt ex legitimo nati matrimonio, aut nō. Si primum, tunc succedūt, vt C. de legit. here. authentica, post fratres. Si secundo aut sunt coniuncti per patrem tantum, & nō succedunt, vt in auth. qui. mo. natura. effi. sui. §. filium. Si per matrem succedūt etiā spurij vel vulgo quæsitij, vt ff. vnde cogn. l. 2. Aut supersunt vterini tantum, & consanguinei tantum, & tunc pariter succedunt in bonis à se quæsitis, quia cognatio hodie ab agnatione non differt, vt in auth.

post fratres. præal. Sed in bonis quæsitis à patre præferuntur consanguinei, & in quæsitis à matre præferuntur vterini, vt C. de leg. her. l. de emancipatis. Et in hoc nō remanet illa lex incorrecta. Aut supersunt vtriusque coniuncti cū consanguineis tantum, vel vterinis tantum, & præferuntur in vndecunque quæsitis. vt in auth. iraque C. cōmunia de success. Nā duplici iure vtuntur, vt in corpore, vnde sumitur. Aut supersunt fratres, & filij fratrum, & tūc succedunt, eadem distinctione seruata vtriusque coniunctorum, vt in auth. cessante. C. de legi. here. dic vt ibi. Vel supersunt etiā nepotes fratrum vel vteriores, & tūc qui prior est in gradu potior erit in iure. auth. post fratres. præalleg. secundum Dyn. cuius hæc fuit distinctio, paucis per Cynū additis, qui hæc ponit ad literam. C. communia de success. in auth. itaque. Et datur super c. autoritate. de concess. præb. lib. vj.

Succinum, gemma est ex gemmi arboris glesfariæ congelata, quam diximus à Græcis appellari electrum. Iuena. In cuius manibus seu pingua succina tritas Cernis ephemeridas, Martia. Inclusit tenuem succina gemma ferā. Plin. de succino deque medicamentis ex eo multa lib. xxxvij.

Sucula machina est tractorij generis, artemoni similis, de succula meminit Vlp. in l. sed addes. §. illud nobis. ff. loc. & Cato de re rus. i instro torcularis tradit esse debere suculas quinque, funes ductas

rios quinque, trochleas decem.

Suffragiū, est propriè patrociniū quod præstat aduocatus aut con-
siliū, vel seruitiū, xi. q. 2. quicūq; suffragio. Quandoq; ponitur p-
salario q̄ debetur aduocato, secū-
dum Az C. de suffr. Quandoq; est cōsensus in scriptis redactus,
scilicet cū dicitur, ego B, nomino
P. in prælatum, & sic sumitur de
elec. c. perpetuo lib. vj. Est etiā au-
xilium deprecationis pro anima
bus factum. De hoc vide gl. in c.
cum creatura. de celeb. missa.

Suffragari, id est, auxiliari. Inde di-
cuntur suffraganei, id est auxilia-
rij diocesanoꝝ episcoporuū. de
elec. c. suffraganeis. vbi episcopi
diocesani dicuntur archiepisco-
pi metropolitani.

Suggillo, as, pro eo quod est contun-
do, is. Vnde sugillata dicuntur mē-
bra, quæ sunt contusa, vnde liuo-
res suboriuntur. Plinius libro 30.
Liuentia, inquit, & sugillata pul-
mones arietum sanant. Idem li-
bro 20 Suggillatas, & alios liuo-
res legat Sugillatum, vt inquit Fe-
stus, dicitur ex Græco, quod ea
pars, quæ est sub collo hipopiō,
ab eis dicitur. Sed aliquādo repe-
ritur suggillo pro eo quod est
derideo, propterea quod qui ex
contusione liuores contraxerūt,
derideri solent, Vlp. lib. xlvij. Dig.
tit. de iniuriis. l. item apud Labeo-
nem. si quis, inquit, non ad sug-
gillationem domini iniuriam ser-
uo fecit Nebr.

Suggillare. i. diminuere. leg. sed, & si
hac. §. prætor. ff. de in ius voc. no.
per Arch. in c. fundamenta. de e-

lect. in vj. & l. verbum. C. quib. ex
caus. inf. irrog. & l. apud Celsum.
§. aduersus. ff. de dol. excep.

Summa secundum Pap. i. suprema
vel prima, quo ad tractatum. f.
vel summa, i. breuis, vt inst. de a-
ctio. §. omnium. in gl.

Supellectilis appellatio, quæ res
cōtineatur, ex titulo qui est li. tri-
gesimo secundo Dig. de supelle-
ctili legata. facile possumus intel-
ligere. Quāquā enim supellex vī
deatur dici de stragulo tantū, si-
ne lodice, ab eo quod super lectū
imponatur etiā ad alia domus v-
tensilia eius significatio se exten-
dit, imo ad alias res quæ sunt aut
possunt alicui ornamento esse.
Perfi. Tecū habita, & noris quā-
sit tibi curta supellex.

Supellex est domesticum patrisfa-
miliæ instrumentum in quo cōti-
nētur mēsa, scyphi, trapezopho-
ra, subsellia, cūlcitra, toralia, vasa
aquaria, pelues, aquiminaria, cā-
delabra, vasa ænea vulgaria. i. nō
ad certū officiū attributa, & cæ-
tera instrumenta domus, vt scri-
bit Pau. l. iij. ff. de sup. leg. Dicitur
autē supellex, (vt Labeo ait) quia
hi qui in legationē mittebantur,
secum supellectiles deportabant.
vt in l. Labeo. ff. de supel. le. Quæ
autem comprehenduntur sub vo-
cabulo supellectilis determinat
Bal. in l. legatis, C. de lega.

Super, hæc præpositio de suo signifi-
cato significat in iure hypothea-
tionē, & per hoc si testator legat
annua decē super tali fundo, sen-
sus est, q̄ ipsum fundum hypo-
thecat pro illo legato, & idem in

promissione, nã hypotheca dñ ab hypo. i. sub, & thesis positio, qua si suppositio. Itẽ dictio super, qñq; nõ significat hypothecationẽ, sed qñq; aliquid impedit, verbi gratia, cõcedo tibi decem annua super tali re, trãserẽs i re dñium ex hac cã, p trãlationẽ dñij impeditur hypotheca. in l. pignus. ff. de re iud. Itẽ dictio sup, qñq; ponitur pro de, vt in c. super spoliatio, de ord. cog. c. super literis de rescrip. capitul. super eod. de Superficie. Et sic dicit Alexan. Cum superest pro de, &c. Quandoque super, ponitur pro propter, vt not. in dictis iuribus.

Superexactores dicuntur qui vltra quã debetur nomine tributi exigũt, & tales tenentur in duplũ, & propter cõsuetudinẽ capitaliter puniuntur. l. vn. C. de superexac. & debet restitui p̄tinus ei à quo exactum est, de quo in l. si bene. ff. de vsur. & in l. final. ff. quod metus cau.

Superficies, in ædificiis dicitur domus quæ in alieno solo siue arca ædificata est. Itaq; fieri potest, vt eiusdẽ domus duo sint domini. Alter domus superficiatæ, alter soli. Vnde pulchrẽ Seneca libro tredecimo Epistolarum, trãlatione sumpta ex modo loquẽdi Iurisconsultorum, Philosophia, inquit, nihil aliunde petit, totũ opus à solo excitat. Mathematica (vt ita dicã) superficiaria prima quorũ beneficio ad vltiora peruenit. Paulus titulo de damn. o. in fe. l. damni. Et qui in cõducto solo, inquit superficiem posuit. Itẽ

Iauoleus tit. de vsucapionibus. Leum qui. Cũ ædes, inquit, duas reb. cõstet, solo & superfic. Iulianus quoq; delegatis primo. l. si fundũ. Appellatio, inquit, ædificiũ, aut superficiẽ significat, aut solũ. Caius itẽ tit. de superficie. Superficiarias, inquit, ædes appellamus, quæ in cõducto solo constructæ sunt. Dñs vero domus, superficiarius dicitur, vt in tit. de dam. infe. & sæpe alias. N.

Superficies dicitur quicquid supra faciem terræ est, quapropter in p̄diis vrbanis superficies dicitur parietes, & tecta, in rusticis, arbores, herbæ frutices.

Superficies, & emi & locari potest. l. prima. §. tertio. ff. de superficie.

Superficies, de superficiali in rẽ actio. Require supra de actionibus.

Superficiaria ædes sunt quæ in solo cõducto, vel empto sunt positæ, quarũ proprietas ciuili, & naturali iure eius est, cuius est solũ vt ff. de superficie. l. 2. vel ædificia super soli faciem facta, puta, quia dominus soli ex locatione cõcessit super solũ suũ ædificia fieri.

Superficiarius appellatur qui in alieno loco superficiem ita habet, vt certam p̄sionem præster. l. si superficiario, de rei ven.

Superillustres sunt senatores, Cõsules, Patricii, Dictatores, vt no. in l. i. ff. de offi. eius cui mã. est iuris.

Superindictum secundum Pla. est quod propter fertilitatem in dicitur, vel necessitatem pub. extra ordinem, nõ per lustra. Indictio autem vel indictum quod per lustra indicitur, vt no. Bal. in l. si. G.

siue cen. vel reli.

Superindictū est munus extraordi-
nariū, qđ propter necessitatē bel
li iuducitur. vt declarat gl. & Bar.
in rub. C. de superindictio. lib. x.

Superlatius aliquādo ponitur pro
positiuo. inst. loc. §. vlt. Aliquādo
resoluitur in positiuū. l. cūm pa-
ter §. rogo. ff. de le. ij. & de tut. &
curat. dat. ab his. l. diuus. & i aut.
de monac. §. si. & nō. viij. q. j. licet.

Superfedere dicitur qui voluntate
differt. not. l. si. C. de posit. & l. Lu-
cius. in princ. ad munic.

Supina ignorantia, pro stulta, hebe-
ri, & crassa. l. nec supina. de iur. &
fac. ignor.

Supinū habet duos casus tātūm, ac-
cusatiuū & ablatiuū, in ablatiuo
significat terminū à quo, vt mi-
nor natu: vt in l. iij. §. minorem.
ff. de mino. nātēpus legis cōputa-
tur tpe natiuitatis, vt à termino
à quo, sed in accusatiuo signifi-
cat terminū ad quem. Rātio, quia
volūtas defuncti. s. ei obtempera-
ri, est terminus ad quem. Est nec
isto casu nec prācedēti significat
cōditionē, quia nihil quod suspē-
di possit subest. Supinū ergo in
vtrōq; casu. s. accusatiuo & abla-
tiuo sumptum, de se solo nō im-
portat cōditionē, nisi addatur ei
verbum vel participium futuri tē-
poris, vt venturus vel iturus, tūc
enim ex adiuncto quod cōtinet
euentū, cōditionem significabit,
sed non ex suo proprio significa-
to, quo tantum significat termi-
num à quo vel ad quem.

Supplicarij dicūtur qui ob aliquod
delictum enorme in publicū de-

uoluuntur ararium quæ deuolū-
tio dicitur bonorum publicatio.
Supplicatio est petitio veniæ pri-
oris erroris, vel est quādam beni-
gnitatis ipsius superioris implo-
ratio. Et ponuntur tres differen-
tiæ inter supplicatiōē & appēl-
latiōē, vt in gl. i ver. supplicauit.
c. ex literis. de i iute. test. Et sumi-
tur supplicatio strictē pro ea quæ
porrigitur aduersus sententiam
quæ petit reuocari, quāuis aliās
capiatur largē pro qualibet pre-
cum porrectione. Et ponit Butri.
quartam differentiam, quia non
licet tertio appellare, sed bene li-
cet tertio supplicare, quam diffe-
rentiam Ioan. Andr. (quem sequi-
tur Bar.) reprobat, dicēs But. er-
raste, quia si intelligitur, qđ post
duas supplicatiōnes tertia admit-
titur, tunc est contra casum. l. si
quis aduersus. C. de prec. Imp. of.
Si secūdo intelligitur, quōd post
duas sētētiās latas in causa appel-
lationis liceat postea loco tertiæ
sētētiæ facere supplicatiōnem,
itē falsū est, quia quando nō licet
tertia vice appellare, nec licebit
supplicare. Alia differentia, Licet
in appellatiōe à sententia diffi-
nitua (secus tñ in interlocutoria)
nō sit necesse exprimi cām aliq̄,
tñ in supplicatiōne necessariō ap-
ponit cā saltē colorata, aliās su-
perior nō dētmittere suppli-
catiōnem. Item differunt, quia
solus princeps superior cocedere
habet supplicatiōnem sed ap-
pellatiō etiam fit ab inferiori.

Supra i. prāter. ff. loc. l. ex conducto.
§. sed si labes Aliquādo x. vltra
in auth.

in auth. de nup. §. illud quoque. Aliqñ refertur ad modicū tempus. ff. ex qui. cau. ma. l. ab hostib. §. sed quod simpliciter. Aliqñ stat in propria significatione : vt cū dī, porticus mea est supra tuā. ff. ad l. Aquil. l. j. §. quemadmodū. Item an hæc dictio includat vel excludat, not. per Iac. de Are. & Bar. ff. de do. præle. l. qui ita.

Supremus est quē nemo sequitur. l. proximus. ff. de verb. sig. aliqñ ad eū qui solus est refertur. in l. in vulgari. ff. de ver. sig. de bon. pos. secundū tabu. l. j. ij. responso.

Surreptio est repentina & festina alicuius falsitatis suggestio. Et dicitur à sub, & repo, de hoc no. in c. super literis. de reser.

Suspectus dicitur qui non ex fide administrat, vt Inst. de suspe. tuto. §. suspectus.

Suspensio, excōmunicatio & exiliū differūt, quia pōt suspēsus sine peccato cōmunicare aliis hoīb., & alij sibi, secus in excōmunicatiōe, & exilio, q̄ tñ differūt inter se quia excōmunicatus pōt manere in ciuitate, p̄ priuetur hoīm cōmunionē. Sed in exiliū missus repellitur, tā à ciuitate quàm à cōmunionē hominum, & suspensus celebrans perpetuo deponi debet. c. vt clericorum. de vita, & ho. cleri. & c. clerici. & c. clericos, de cle. excom. minist.

Suspensum dicitur id quod excedit domos, vel vltra eas extenditur. Quod si ceciderit & alicui nocuerit vel dānū intulerit in via publica eūti, tenebitur dñs domus illius de qua damnū illa.

tum est, vt ff. de his qui. deice. vel effu. per totum.

Suus qui dicatur cū dicit quis p̄seq̄ iniuriā suorū, vide in c. de cetero de test. & in l. si fæmina. C. ad Turpi. nā dī ille, qui ēt admittit ad successiōē ab intestato siue iure agnatiōis, siue cognationis, de quo ī l. negāda. C. qui accu. nō pos. canonizata ij. q. xj. c. negāda. Bal. & mod. dicūt illū esse suū, pro quo pōt quis agere sine mādato, vt sūt oēs agnati, cognati, filij, liberti, patrōi, & c. cōtra quos nō pōt quis cōpelli testificari in causā criminali, vt no. in c. de cetero. præal. Itē aliter capitur cū cuius dī esse suus. i. suæ mētis vel apud se, vt in l. Fulcinius. §. adeo aut latitatio. ff. qui ex cau. in pos. ea. Itē suū est verbū ambiguum. Ideo dicens suū nō esse, adiciere debet neque sibi cōmune. ff. de verb. sign. pupillus. in fin. & c. & quod commune est, meum dici potest, vt l. serui electio. §. adeo ff. de leg. j.

Suus hères, vide in ver. hères suus.

De S ante Y.

Sylua, vide s. in. S. ate I, F. nō recte, cū scribi debeat per y, nō per i. Symbolū ē quadruplex, quoddā apostolorū, q̄ scđm quosdam theologos cōtineat xij articulos fidei p̄pter xij. Apostol. Christi, qui in vna & eadē hora instrūtu spiritū sancti ipsūm cōposuerūt, vñ dī symbolū à syn, quod est simul, & hōlus, morsellus, quia. quisque apostolorū suū bolū. j. partē apposuit. secūdū alios theologos

verius est q̄ principales articuli fidei nostræ sunt tm̄ vij. sc̄dm̄ q̄ tm̄ septē sunt dona spiritus sancti, quos, qlibet Christianus scire tenetur, clerici explicitè, laici implicitè, vt patet de su. Tr. c. firmiter. in tex. & gl. Aliud est symbolū maius, quod canitur in missa, factū in synodo Niceno propter Græcos q̄ nō credebāt, q̄ spiritus sanctus, p̄cederet ab utroque, sed à patre tm̄, de cōs. di. v. c. vi. & pe. Tertiū symbolū ē Athanasij. scilicet. Quicūque vult saluus esse, quod canitur in primis. Quartū symbolū est iuris, scilicet primus. ti. de su. Tri. & si. cath. vt ait I sid. vij. li. Ety. c. vj. in quo id quod de fide cath. & su. Tr. in p̄dictis symbolis continetur, confirmatur & repetitur.

Symphoniaci serui erant hi, quibus antiqui vtebātur, vt ī classe classicū pugnātib. canerent, vt docuit Asconius referens celeuma cani consuetū per symphoniacos seruos remigibus. & de his meminit Vl. in l. sed & si quod. ff. de v. sufr. & Cic. in lib. de diuinatione. Ab hac (in q̄t) muliere p̄fectus Antonij quidā symphoniacos. seruos adducebat per iniuriam, quib. se in classe vti velle dicebat.

Syndicus est procurator vniuersitatis vel collegij p̄ certo salario ad iudicia cōstitutus, scilicet qui causam vniuersitatis agit vel defendit, & d̄r quasi singulorū causas dicens, Est enī syndicus Græcè, defensor Latine. Nā officiū eius est agere vel defendere nomine vniuersitatis causas p̄sentes

vel emergentes, vt ff. quod quisque iu. in rub. & in gl. j. in c. vniuerso. eo. ti. & quando dicitur causa vniuersitas agi per procur. debet exponi. i. syndicum vel actorem, vt de procu. c. quia in causis & de iur. cal. c. cū causam.

Syngrapha, Latine sonat cōscriptio, inde dicta q̄ vtriusq; manu scripta, vtrique parti tradi solet.

Synodus ex Græco interpretatur comitatus vel cœtus, & inter cœtera concilia quatuor venerabiles fuerūt synodi, quæ totā fidē cōplectūtur quasi quatuor Euāgelia, & quatuor symbola, & totidē Paradisi flumina. Prima Nicena. cccxxviii. episcoporū à Cōstantino Imperatore peracta, qua dānata est blasphemia Arrianæ p̄fidiæ de inæqualitate Trinitatis. Nā sc̄dm̄ gl. dicebat patrē maiore filio, & filiū maiore spiritus sancto. Secūda centū quinquaginta patrū à Theodosio seniore Constantinopoli condēnans Macedoniū negantē spiritū sanctū esse Deū, & cōsubstantialē patri, sed (sc̄dm̄ gl.) seruū patris & filij. j. q. j. eos qui. Tertia Ephesiana, cētū episcoporū sub Theodosio iuniore, quæ dānauit Nestoriū asserentē duas personas in Christo, & beatā virginē non Dei, sed hominis tantum genitricem. Et hæc ostendit in duab. naturis, vñā Christi personam, & dicitur prima ad differentiam synodi Ephesianæ secūdæ, quæ fuit reprobata, dist. xvj. quoniam sanctæ. Quarta Calchedonenfis, quingentorum & triginta sacerdotū sub

sub Martiano principe, dānās Euthicē Cōstantinopolitanum abbatē, verbi Dei & carnis vnā naturā pronuntiantem, scilicet diuinā per resurrectionē. dist. xvj. ca. vj. Dioscorū eius defensorē quōdā Alexandrinū episcopū, & Nestorū episcopū cū reliquis hæreticis. De his est tex. ad literam, dist. xv. c. canones. & §. harū prior & scdm Greg. in c. seq. & de eisdē Gelasius Papa, in c. freq. de his ē vide tex. §. suscipimus. in epistola inter claras. C. de su. Trin. & fide cath.

Synthesin Græcè Latine omnē possessionē importat. l. alūnā. §. Titio. & ibi gl. ff. de adimen. lega:

Sed sczuela in l. Titia de aur. & ar. leg. in aliū sensum accepisse videtur, nempe pro ordine quōdam, conformi vestiū compositione, quā lingua vernacula Italica libream vocamus, cū tunica, sagum, chlamis, caligæ, eiusdē sunt coloris, & ita interpretatur Alcia. lib. ij. Parergon.

De T ante A.

TApaldum est genus vestimenti. cl. fi. ver. sed & tales, de vita & honesta. cleri.

Tabē, id est putredine. C. de custo. reo. l. j.

Tabellarius sine tabellio est publica persona sacramento astricta civitati vt rationes & acta in formā publicā redigat, à principe ad hoc officiū deputatus & cōfirmatus, vel sic, Est persona publica habens officium scribendi instrumenta super contractib. vel

alijs rebus ad faciendam fidem super eisdem.

Taberna generaliter dicitur omnē ædificium vtile ad habitandum. l. tabernæ ff. de verborum significatio. nō sumpta abúsione vocabuli per etymologiam. l. 2. §. appellata. ff. de reb. cred. sicut ē sumitur in l. heres absens. ff. de iud. & l. tabernam. ff. de fundo instr. Strictè tamen dicitur domus, in qua vinum venditur. l. palam. in principio. ff. de ritu. nup. Aliquādo taberna, id est statio, & tunc improprie. l. ij. C. de episcopis & clericis. Differentia est inter tabernam & cauponā, quia taberna est locus in quo paratum est vinum vendi, licet nō vendatur, caupona verò vbi venditur.

Tabernaculum dicitur à taberna. l. tabernæ. ff. de verborum significatio. iuncta. l. inde. no. in l. palā. ff. de ritu nuptiarū, aliquando est domus Deo dicata. c. j. & ibi Archid. extrā de senten. & re iudicata. Aliquando dicitur habitaculum militare. not. per eundem Archidiaconum in cano. ad hoc xvj. quæst.

Tabernarius dicitur quia tabernam exercet vinum vendens, qui & tabernæ institor dicitur. ff. de exercit. act. l. j.

Tacitum proprie & verè dicitur quod nullatenus est expressum, & hoc in iure nihil significat, eo quod nō est significatū eius nec apparet. Dicit autē in iure expressum quod nō aliter quàm verbis expressum est, nā iter modos significandi verbi obtinet principatū, id est verbis expressum

pressū dī verè expressū. Et quod dico verbis, idē dico scriptis, quia illa cōtinēt verba. Aliter autē expressū quā verbis, dī tacitum ad differentiam expressi verbis.

Et hoc est tacitū iuris quod nō est expressū verbis, verbi gratia, mutuauit doliū vini, nō exprimit quod reddatur vinū eiusdē bonitatis, hoc tñ tacitè itelligitur. l. cūm qd ff. si cert. pet. & sumitur ratio ex natura mutui, q̄ est q̄ res reddatur q̄ eidē i valore cū mutuata esset cēsetur, hoc est, si est eiusdē naturæ & bonitatis, hoc tacitū itellectum idē significat & operatur, ac si esset verbis expressum. lege cum quid. præalleg.

Taciturnitas est quandoque habenda pro cōfessione. Etiam quandoque tacitum habetur pro expresso. ff. si cer. pet. l. cūm quid & c. gratum. de offi. deleg.

Taciturnitas nō respōdētis hēt, p cōfessione. l. de etate. §. qui tacuit & §. nihil. ff. de interr. act. gl. & Pa. in capi tuso. quoniam. de probat.

Tabulæ testamēti inde vocatę sunt quia ante chartarū vsū in tabulis tā testamēta quā epistolę scribebātur, quarū portitores tabularij, vocabantur, secundū Isi. li. v Et tabulæ testamēti, proprię sunt testamētū editū in scriptis signatū & perfectū. Sed abusiue ēt illa testamēta tabulas appellamus q̄ falsa sunt & illic ita, scđm Az. in su. C. de tabu. exhi.

Tabulas testamēti hodie itelligimus omnē materię figurā, in qua testamētum scriptū fuerit, siue sit

charta, siue mēbrana, siue coriū alicuius animalis, siue lignum, siue quacunque alia materia. l. j. de bo. poss. secun. tab.

Tabularij etiam secundum Accur. sunt qui faciēdis publicis instrumētis publicè præsunt i singulis ciuitatib. Require suprā, scribā. & C. de tab. li. decimo.

Tacere hoc verbū de se nec significat cōsensum, nec dissensū, sed tenet mediū. Vnde nota, est dare consensum, dissensum, & mediū quod nō est cōsensus nec dissensus, vel aliter. Nā habemus velle & nolle, & medium quod nō est velle nec nolle, nā velle est consentire, nolle est dissentire, siue resistere per motum animi, vnde in vtrisque scilicet velle & nolle ē motus animi ad hoc quod vult vel nō vult, id est resistit Sed non velle siue nō nolle est cum nullus ē motus animi ad vnum vel ad aliud pro vel contra, facit l. j. in §. scientiā. ff. de trib. ac. vbi dicit Vl. Scientiā hic eā accipimus, quæ habet & voluntatem, sed (vt ego puto) nō voluntatē sed patietiam. Nō enī velle debet dominus sed nō nolle, si igitur scierit & nō protestatur, id est nō contradicit, tenetur tributoria actione, si verò dissentit non tenetur illa actione, tenetur autem si cōsentit, aut si non consentit si tamen nō dissentit vt ibi dicitur. Sequitur ergo quod tacere de se, nec consensum, nec dissensum significat. Quandoque autē sic, qn aliū de sumpto quouis pbabili medio cōcluditur tacētē con-

sen-

sentire, vel dissentire, de quo latissimè tractat Dyn. in reg. qui tacet, & seq. de reg. iu. l. 6. & nouissimè Iafon in leg. quæ dotis. post Bar. so. matrim.

Tacens verum ita incurrit crimen falsi sicut si falsum diceret. l. j. de cri. falsi. in l. qui testamentum. ff. de falsis.

Tacitè intellectum diuersimodè capitur in iure, scilicet per modum dispositionis, conditionis vel aliter, prout ex diuersificatione significati vel clausula cõcluditur, verbi gratia, in contractu societatis facta conuentione quæ vnus sociorum habeat duas partes lucri, intelligitur etiam tacitè quòd habeat duas partes damni. Et hoc tacitè intellectum capitur per modum dispositionis seu conuentionis. vt in §. illud. Inst. de socie. Et sumitur significatum ex æquali mente paciscentium in tacito expresso. Item in concedendo aquæ haustum intelligitur concedi iter ad illum. Et hoc tacitè intellectum sumitur etiam per modum dispositionis, sed non principaliter sed accessorie seu consecutiue, vt in l. 3. ff. de ser. rust. præd. Ratio, quia in itinere nulla est vtilitas nisi in quantum deseruit ad aquæ haustum. Item ibi, promitto partum filix, vel fructum fundi, intelligitur si nascantur. l. interdum. ff. de verbo. obliga. quia nisi nascantur, nihil est in legato vel conuentione, sic vtilitas esse non potest. Item ibi, debitum sub conditione acceptum simpliciter, in-

telligitur tacite, si conditio debiti extiterit quo ad effectum acceptilationis non ad dispositionem, vt l. si sub conditione. ff. de accept. Item ibi, promitto tibi x. intelligitur si petieris, non per modum conditionis, sed per modum admonitionis, & interpellationis, vt ante non sim in mora, postea sic. l. si cum petieris. ff. de ver. obl. iuncta l. mora. ff. de v. sur. Ratio, quia debitor non est in mora retinendo debitum volente creditore, sed eo inuito quæ fit interpellatio. Item & ibi, patronus operas stipulatur à libero simpliciter intelligitur cum fuerint indictæ, quæ adiectio requiritur in operis, sicut in alia stipulatione, intelligitur cum petieris, & est ratio, quia patronus stipulatur operas ad vtilitatem suam.

Tacite inesse multipliciter contingit, verbi gratia, conuenio cum depositario propter amissionem rei depositæ, ne agam contra ipsum In ista conuentione tacite inest vel continetur remissio, quia si per dolum perdidit, agere non possum depositi, sed pone, facio conuentionem quòd non agam de dolo, dicit tex. quod non valet conuenticio. Et sic valet tacita remissio, & expressa non. l. si vnus. §. illud. ff. de pactis. Et sic expressio eorum quæ tacite insunt, nihil ibi operatur. Ratio, quia expressum aliter significatur remissio doli, nec simpliciter, sed prout continetur in
obliga

obligatione siue actiōe depositi. Ideo ꝑ dolo nō potest agi actio ne depositi, sed alia actiōe, scilicet rei vendicatione, quia dolo desijt possidere, vel actiōe de dolo. Sed in secundo casu dolo simpliciter remittitur, & sic si cōuētio teneret, nō posset pro dolo agi aliqua actiōe, & sic remaneret impunitus, & ideō non tenet cōuētio quia daretur occasio de linquendi vt l. cōuenire. ff. de pa. do. Itē ibi, concedo rem precario simpliciter tacitē intelligitur, quod durat donec volūtero siue reuocauero. l. j. ff. de precario. Etiam morte mea non finitur. l. c. iij. ff. locat. quia in precario simpliciter concessio intelligitur voluntas, scilicet quod per voluntatem contrariam siue reuocationem non perseueret, & q̄ perseueret donec reuocetur, sed morte non reuocatur, igitur perseuerat. Sed quando conceditur quando cōcedens voluerit, tunc significat, q̄ durat quandū voluntas adest. Sed morte quis desinit velle, ideō tunc finitur precariū. Item ibi, iudex condemnat quem pœna capitis, siue deportationis, ad quam tacitē sequitur pœna ademptionis bonorum. Pone, condemnatus appellat, pendente appellatione moritur, ipsa pœna principalis tollitur, & etiam accessoria: scilicet ademptionis bonorum. Tunc morte illius pœna principalis, tollit s. deportationis tollitur etiam accessoria, scilicet ademptio bonorum, vt in l. iij. C. si pendent. app. mors interue. Ra

tio quia tacitum intelligitur accessorie & consecutiue, modo sublato principali expresso, auferitur & accessorium. Sed dum duo exprimuntur, quæ ambo principalia sunt, ad sublationem vnius non auferitur aliud, sicut dum pœna imponitur in duob. factis vtrunq̄ est æque principale. Alij dicunt, q̄ etiam in isto casu pœna ademptionis tollatur, quia expressio (vt des) non fit nisi ad maiorem declarationem. Etiam pœnæ in dubio sunt molienda. de pœnit. dist. j. §. pœnæ. licet forte secus in vltimis. Est tamen in arbitrio iudicis, cuius mens attendi debet, quia secundum eius mentem vel arbitrium, morte finitur vel non. Item ibi, lego alicui simpliciter, intelligitur præsentis die, & si exprimo in præsentis die, tunc significat quod verba sonant, scilicet q̄ præsens dies isti legato apponitur, & hæc expressio, si illud non esset nihil operaretur aliud quam tacitum, nec aliud tacitum quam expressum. Sed ex clausula postea appositâ, scilicet legata, quib. dies non est appositus volo solui annua, bima, trima die, aliud significatur in tacito, aliud in expresso, quia ex tacito, cui clausula appositâ non est, vel dies ex clausula secuta, debentur annua bima, & c. In expresso vbi dies ex appositus, dicendo præsentis die, ad ipsum legatum prædicta clausula non refertur, quia isti legato dies est appositus. Vbi autem tacite intelligitur, non est appositus. li

appositus, licet idem operaretur si aliud non sequeretur. Itē ibi lego tibi purē, intelligitur si volueris, hoc tamen nō facit legatū cōditionale nec impedit transmissionem legati, si legatarius ante moritur, & tamen exprimendo hoc in legato dicendo lego tibi purē si volueris, legatum est cōditionale. l. si ita expressum. ff. de cond. & dem. Itē ibi filiū meum exheredo, intelligitur tacitē cōditio si heres adierit. Sed pone q̄ hęc cōditio exprimat, dicit text. q̄ exheredatio vitiatur. l. si quis. ff. de here. inst. Ratio secū dū doct. quia aliter intelligitur, & aliter exprimitur. Nā intelligitur quo ad effectū, s. vt ex hereditatio habeat effectum si heres adierit. nō autē intelligitur q̄ exheredatio sit cōditionalis, sed quādo exprimitur, tūc refertur ad dispositionem, & sic exhereditatio est cōditionalis, & ideo vitiatur, quia est actus qui nō recipit conditionem, per c. actus legitimi. de reg. iur. libro vj. Et est ratio diuersitatis in legato, & in exheredatione, quia verisimiliter non videtur testatorem legatum velle facere cōditionale per expressionem illius conditionis si heres adierit, si apponat illa, secus in exheredatione quā testator videtur velle facere cōditionalē, dum apponit cōditionē talem vt magis restringatur. Sed per appositionē cōditionis vitiatur lege positua, ideo non valet cōditio, ergo expressa ad dispositionem vitiatur, sed tacitē in-

tellecta ad effectum non vitiatur etiam quā apparet de mente exprimitis, quod per expressionē vult aliud significare, scilicet facere actum cōditionalem, qui nō est cōditionalis ex tacito intellectu, tunc actus est cōditionalis, quia exprimens hoc vult qui ad hoc cōditionem exprimit, & sic tunc legatum relicū si heres adierit, est cōditionale, & verisimile est, q̄ cōditio exprimitur, sicut intelligit ad maiore declarationē, & sic licet actus nō recipiat cōditionē, per illā tamē expressionem non debet vitiari quia solum quod tacitē inest, exprimitur, & lex positua nō admittens cōditionem videtur intelligi de cōditione extranea, & non de illa quæ inest, quæ exprimitur ex abundantia. Sic etiā exhereditatio potest esse cōditionalis quā testator sic voluit, sed quia nō recipit cōditionem vitiatur, etiā acceptilatio erit cōditionalis p̄pter voluntatē acceptum ferētis, sed quia etiā nō recipit cōditionē vitiatur. Et ita in his dēt attēdi mēs disponētis & seruari q̄ vult, & put vult, nisi vbi lex positua nō iedit. Itē vbi iudex dat tutorē pupillo simpliciter intelligit tacitē q̄ ministret si satisfecerit. Sed pone q̄ iudex i dādo tutorē hoc exprimat, dicit text. q̄ valet datio, & eo mō intelligit quo exprimit. l. muto. §. hęc autē. ff. de tutel. & hęc lex facit p̄ p̄dictis. Et est ratio hui⁹ legis, quia verisimiliter exprimitur sicut intelligitur in dubio hoc

iuncto quod si faceret conditio-
nē, actus vitaretur, quod non est
dicendum i dubio, maximè i hoc
casu propter periculum, quod pu-
pillo immineret, si tutoris datio
nō teneret. Item ibi, pmitto x.
simpliciter, intelligitur tacitè &
solam cum perieris, dicit text.
quod idem significat, nec aliud
operatur, l. si cum perieris. ff. de
verb. obl. quia etiam intelligitur
sicut exprimitur, nec habet aliud
significatum quàm expressum ex
cōmuni modo intelligendi. Sed
ibi, lego illi si capitolium ascen-
derit, hæc cōditio tacitè cōtine-
tur si voluerit, q̄a volens ascen-
dit, & tamen exprimendo hanc
conditionem aliquid operatur,
quia legatum vitatur, quod nō
vitaretur tacitè intellecta. l. non
nūquā. ff. de cō. & dem. Et est ra-
tio, quia aliud significat cōditio
si ascenderit. & si voluerit nā legā-
do sub conditione expressa si vo-
luerit, legatum ponitur in sua li-
bera & mera voluntate, ideo vi-
tatur per legē positivam statu-
entem & legatum non possit po-
ni in libera voluntate, secus in
illa cōditione, si ascenderit, quia
si ascenderit, siue liberè volens,
siue non, tamen cōditio imple-
tur, & sic de alijs exemplis.

Talis, id est ille. C. de sum. Trini. &
fide catho. l. 7.

Talio, genus erat p̄næ ex lege xij.
tab. quō dānū illatū simili dāno
p̄sabat. §. p̄na. inst. de iniur.

Tamiaca p̄dia, vide p̄dia Tamiaca.

Tanquam est nota similitudinis. c.
solita de maio. & obe. Aliquādo

nota veritatis. c. ex parte. de spō-
sa. De ista dictione tanquā, vide
in l. si. §. qui duos. ff. de adop.

Tantisper quod significat per tan-
tum spatium, siue per tantum tē-
pus, vt inquit L. Valla, semper se-
rè desiderat iungi huic particulæ
dum, pro donec. Terentiū in He-
autontu. Ego te meum esse dici
tantisper volo, dum quod te di-
gnū est facias. Et paulo post, De-
creui tantisper me minus iniuriæ
meo gnato facere, dum siā mi-
ser. Liuius li. 1. Tantisper dū pris-
ca illa tota mēte repeto. Gellius
li. 6. loco, dum æquiales posuit
quoad tantisper, inquit, quoad
fieret permutatio. Vlpianus ti. de
tutelis. l. qui habet tutorē. Dum
magis ætati quam dementi tatis-
per sit consulendum. A. N.

Taxare est idem quod æstimare.

Taxatiuz dictiones sunt tm̄, solū,
dūtaxat, tm̄ modo, & consimiles.

De T ante E.

Tectoriū, opus est qđ calce aut gy-
pso incrustatū est, & tectoriū sub-
statiuè p̄ ipsa calce gypso quod
super i. lucif. Varro li. 3. de re ru-
stica. Cū villā, inquit, haberes
opere tectorio spectādā. Gellius
li. 12. Villas in excultas & rudes
nec tectorio quidē p̄liras esse di-
cit Per trāslationē quoq; de sermi-
na cerusata dixit Iuuenalis: Tādē
aperit vultū & tectoria prima re-
ponit. Vlp. titu. de dān. infect. l.
ex damni. Ob tectoria, inquit, &
picturas. Item Proculus ti. de ser-
uitu. przdiorum vrbānorum.
lege quidam. Si parietem demo-

litus sit vicinus, non pluris, quam vulgaria tectoria existimari debet. In alia tamen significatione videtur accipere Paulus in ti. vti possideris. l. si duo. Si vicinus, inquit, meus in pariete meo tectoria habeat & in pariete suo. A. N.

Tegulae sunt lateres, differunt tamen, quia tegulae dicuntur à tegeo, quia si regentes, & non sunt coctae, sed ligna sub lateribus posita pro eorum sustentatione. Sed lateres fundantur ex lapidibus, & argilla, & coquantur.

Telos graecè, tributum dicitur latine. Inde telonarii publicani dicuntur & tributorum collectores seu exactores. Et etiam telonium dicitur locus in quo tributum exigitur.

Telum, largo quodam modo quicquid nocere potest appellatur. Nam apud Virg. atque alios auctores aliquando pro ense et accipitur. Iust. l. iij. Institutionum, ti. de publicis iudicijs. Telum, inquit, ut Caius noster ex interpretatione legum Duodecim tabularum scriptum reliquit, vulgo quidem id appellatur, quod arcu mittitur, sed & omne significat quod manu cuiusque iacitur: & paulo post, dictum ab eo quod in longum mittitur, à Graeca voce telum figuratum, quae verba Caii iterum ponuntur titulo de verborum significatione. l. si calumnietur. §. telum.

Telum non dicitur tantum quod ab arcu mittitur, sed et quod à manu, eo quod in longum mittatur, ergo lapis, lignum, ferrum, nomine telum continentur, tex. est inst. de

pub. iud. §. telum autem.

Temeritas est cum quid facimus propria voluntate, & sine superioris auctoritate. ita definit Gem. in eum qui. §. in super. de prob. li. vj. ubi etiam dicit, quod temeritas est quando quis facit actum à iure prohibitum, & de temeritate vide Bar. in l. j. ff. ad Terry.

Templarii sunt preceptores, vel commendatarii & personae religiosae, ut cl. de reo. do. & cl. cum ex el. de sent. exc. per Io. An. in ru. de reg. & c. ecclesia sanctae marie. de col. tales deputantur ad administrationem ecclesiasticam, & sic possunt agere & defendere iura ecclesiae, ut cl. j. de rescript. & possunt etiam esse personae incognitae & de longinquis partibus, c. cum deputati. de iud. & quandoque eliguntur, & habent ecclesias parochiales, & sic auctoritas dioecesani debet interuenire, facit c. vnicum de capel. mon. li. vj. & no. in d. cl. j. de resc. quandoque non habent ecclesias parochiales, & sui maiores habent eos deputare & instituere praeter consensum dioecesani. Et secundum Inn. in dignitate comparantur institutoribus. quod quibusdam de fidei iussio. quia instant negotijs sibi commissis, vel etiam comparantur visitatoribus, siue vicarijs missis à superioribus, ad aliqua officia exercenda.

Temporaria res, dicitur quae ita exstruitur ut ad certum quoddam tempus duret, & non in perpetuum, Plinius lib. octauo. Temporario, inquit, Euripus ostendit Idem lib. trigesimo sexto: Theatri, inquit,

temporarij, & vix vno mense futuri. Seneca li. nono epistolarum: Hæ sunt, inquit, amicitia quas temporarias populus appellat. Paulus ti. quib. ex causis. l. ad cognitionem. Exilio, inquit, temporario. Papinianus ti. de penis. l. seruus cum seruus per errorem in opus temporarium fuisset datus, expleto tempore domino seruum esse reddendum respondi. N.

Tempus continuum est quod continue currit dieb. feriatis, & non feriatis, siue in presentia siue in absentia sit copia iudicis, vel non. C. de præsc. long. tempo. l. si.

Tempus vero utile non currit dieb. feriatis & absentia, & dieb. quib. non est agendi copia. Et istud est multiplex, scilicet continue utile & inutile quo ad sui principium tantum, non quo ad progressum, & c. vt in gl. cl. vnica, de integ. rest. vbi gl. remittit, de conc. præb. c. ij. & c. quia diuersitatem. in fi.

Tenor literarum est idem quod sententia literarum, require supra, Sententia literarum, sed tamen tenorem literarum dicimus recte tenorem text. quamuis titellis describatur, vnde tenor dicitur ipsa sententia literalis, licet rhetorice plurima scribantur.

Tepidarium, locus erat in balneo tepidior, quemadmodum calidarium, calidior. Celsus lib. i. tunc, inquit, in calidarium transire, vbi tepidario paululum insudauit. Idem in eodem. Si est balneum ante omnia in tepidario residere. Vitruuius li. quinto, Sudaiones, inquit, quæ sunt coniun-

gendæ tepidario. Paulus in ti. de seruitutib. prædiorum vrbano-rum. l. fistulam. Si talis, inquit, sit vsus tepidarij, vt assiduum humorem habeat, & id noceat vicino. posse prohiberi eum.

Tepidarium est idem quod balneum, è tepore aquæ nomen trahens.

Tergiuersator dicitur qui in vniuersum ab actione recedit, quasi tergum vertens, vt in c. vlt. de collu. deteg. in gl. 4. & ibi no. Et differunt tergiuersator & præuaricator, & calumniator vnde nota bonos versus.

Tergiuersator desistit, præuaricator.

Verum ipse occulta profert calumnia falsum.

Tergiuersari est in totum ab actione desistere, & dorsum vertere. ff. ad seu. tur. & in glo. præalle. in c. vlt. de collu. deteg.

Tergiuersatio quandoque est verusitia vel calliditas qua quis inducit alium vt desistat ab eius inquisitione, & sic capitur in c. vl. in gl. præalleg. Quandoque et est frustratio, delusio vel colludium.

Terminus dicitur finis vel limes distinguens confinia agrorum, hinc Vergillus xij. Aenei. Limes agropositus, litem vt discerneret aruis, & in c. forus. de ver. sig.

Terminus peremptorius obtinere debet tantum temporis, quantum tria edicta, nisi aliud exigeret iustitia, vt in ca. dilect. de dilan. gl.

Terram integram Caius vocat in quam dominus adhuc non im-misit pecus pascendi gratia. l. sylua. de ver. sig.

Terra profcissa, in d. l. sylua, est quæ primum aratrum experta est, grandioribus glebis relictis.

Territorium est vniuersitas agrorum intra fines cuiuscunque ciuitatis, ab eo dictum, quod magistratus eiusdem loci intra eos fines terrendi, id est amouendi, vel submouendi ius habet. ff. de ver. sig. l. pu pillus. §. territoriu A. libi ponitur pro diocesi gl. in cle. ne Romani. de ele.

Tessera, tum pro symbolo, hoc est belli signo accipitur. Virg. 7. Aenei. It bello tessera signum. tum pro talis, vt vulgo accipiuntur, nã talus aliud est. Martialis. Hæc mihi bisfeno numeratur tessera pũcto. tum pro frumenti quadã mensura de qua Seruius in illud Virg. 1. Georg. Numeros imprefcit, aceruis, tesseras interpretatur quib. frumento numerus designatur. Iuuenalis, Summula ne pereat, quã vilis tessera venit Frumenti. Sueton. in Aug. Ne plebs frumentationum causa frequentius à negotijs auocaretur, ter in annum quaternorum mensium tesseras dare destinauit. Hinc Per sius per diminutionem fecit tessera. Scabiosum inquit, tessera la far possidet. Iustinia li. xj. C. ti. de frumento Alexandrino l. diurnos. Tessera, inquit designentur. Paulus de legatis secundo. l. mortuo. Si Titio tessera frumentaria legata sit. Vlpian. lib. v. ff. de iudicij. l. sed & si. Si libertis, inquit, suis tesseras frumentarias emi voluerit.

N.

Tessera frumentaria signa erãt fru

mētaria, quib. exhibitis, frumentum à principe dabatur populo Romano, vt hodie quibusdã in locis nummi plumbei, vel ærei, vel quid simile, quod pro symbolo sit. Ex quo factum est vt tessera pro iure percipiendi frumentum ponatur. Vnde ff. de iud. l. sed & si susceperit, ita legitur, Si libertis suis tesseras frumentarias emi voluerit.

Testamentum est voluntatis nostræ iusta sententia, de eo quod quis post mortem suam fieri vult. ff. eo. ti. l. 1. Et additur cum institutione heredis. inst. de lega. §. ante heredis. & hoc vniuerso patrimonio, vt excludatur singulare relictum & codicillus. Et dicitur testamentum quasi testationis, vel vltimum elogium, seu vltima voluntas, qua quis de reb. suis disponit legatario legata assignando. Et diuiditur, quia aliud est testamentum nuncupatum quod consistit in sola nuncupatione testatoris non in solennitate scripturæ, tamen septẽ testes necessarij sunt & heredum nominatio. Inst. e. ti. §. si. Aliud est in scriptis conditum, quod similiter exigit numeram testium subscriptiones, & signacula septem testium. Antiquitus autem tria genera testamentorum in usu fuere, de quibus infra in verb. testamentum surreptitium. Item testamenti aliam diuisionem ponit Isidor. lib. v. scilicet, testamentorum aliud iuris ciuilib, aliud iuris prætorij.

Testamentum iuris ciuilib est testa-

m en

mentū septemtestium sigillis signatum, subscriptione firmatū quā apud ciues fit, & inde dicitur ciuile,

Testamentum iuris pratorij est septem testiū signis signatū, Et dicitur sic, quia fit apud pratores secundum Isidorum ibidem.

Testamentum holographū est manu auctoris totum conscriptum & subscriptum, vnde & nomen accipit ab holo, id est totum, & graphos scriptura vel litera, quasi tota litera, secundum Isid.

Testamentum inofficiosum est quod frustra liberis exhereditatis sine officio naturalis pietatis in extraneas personas redactum est secundum Isid. l. v.

Testamentum irritū est, si ille qui testatus est, capite diminutus est, vel captiuitate detentus, aut si nō rite vel contra legem factū est, secundum Isid.

Testamentū ruptū ideo vocatū est, quia nascēte posthumo neque exheredato, neque herede nominato, dirūpitur, secundum Isid.

Testamentum surreptitium est quod in fraudem heredum seu legatariorum & libertorum non palā prolaturum est, quod si non late dictis personis, nō proinde suppressum videtur. Erant autem olim tres aliæ species, quæ hodie in vsu esse desierūt. Quoddam erat pacificum testamentum, & appellabatur calatis comicus, à calos quod est bonū, & comicus pax quia in bona pace fiebat, vel à calatis comitiis, hoc est bonis cōuētiis, à calos bonū, & co-

mitia conuentus, vel cōuētiōes sapientum. Bonæ enim conuentiōes erāt quæ in pace fiebāt, nā fiebāt testamēta dieb. feriatis propter penuriam hominum, quia aliis diebus non feriatis erant homines diuersis negotiis occupati, quare testes non poterant inueniri, vel dicitur à colo, id est voco, quia personarum vocatio fiebat. Aliud erat bellicū quod prociunctum dicebatur, eo, quod tēpore præliorum cum in prælium exituri essēt homines in prociunctu faciebāt. Postea accessit tertia species. scilicet testamētū per æs & librā, quod per emancipationē. i. imaginariā quādā veditiōē sub quinque testibus agebatur, & libripēde. i. æstimatore. qui libripēdebat. i. æstimabat familiā, id est hereditatem, & emptore, qui erat loco heredis, ciuibus Romanis id est liberis hominibus. & puberibus præsentibus. Prima duo illorum testamentorum penitus abolerunt. Tertium verò partim remansit in vsu. scilicet quo ad numerū testiū, videlicet septenariū. Erant enim quinque testes libripens, & emptor. Et prædicta nomina testamentorū ad ius ciuile referebantur, quia ius ciuile inuenit illa.

Testes sunt quos ante iudiciū quisque sibi placitat, & allegat ne possit liberum aut dissimulare, aut subtrahere se. Vnde etiam legati appellantur. Item testis est, rei gestæ probator. Sed testis cogendus est qui ad testimonium faciendum cogitur.

Dicuntur ergo testes, quia testimonium adhibere solent, sicut signatores qui testamentum signant secundum l. d. li. vj. Item antiquitus superstites dicebantur eo, quod super statu causae proferebantur, nunc parte nominis ablata per apheresin testes dicuntur & considerantur conditione natura, & vita, ut in c. forus. de ver. sig. ad fi. Testes etiam continentur sub nomine instrumentorum. cap. peruenit. de testi. cog. Et qualiter testis examinetur, vide c. constitutus de fideiuf.

Tetraetericum dicitur, quod quarto quoque anno instauratur. Bud. in l. Septilia. ff. de pollici.

Textrinum. loc. ubi textitur. l. qui textrini. C. de murileg. lib. ix.

De Tante H.

Theatrum est locus in civitate communis, & publicus ad spectacula, & dicitur à theorando, id est inspiciendo, ut in foro, vel palatio communi, sicut in arena Veronensi, insti. in glo. de re diui. ver. theatra. §. vniuersitatis.

Theatralis liberalitas est quod dari consuevit ad ludum theatri. C. de præd. curia. l. vlt. in gl.

Theriaca, non tyriaca, ut libri medicorum corruptè habent, antidotum est notissimum contra venena de cuius compositione duo extant Galeni opera, alterum ad Cæsarem alterum ad Pamphilum dicta theriaca, à ther, quod est fera, hoc est vipera. Plinius libro vicesimo nono, Fiant, inquit, ex vipera pastilli, qui theriaci vocantur à Græcis. Hieronymus in Leonianum, lib. 2. Vipera inquit, carnes unde theriaca conficitur, quantis rebus aptæ sunt, non ut medici. de fundo iustructo. l. quaesitum. theriacam, inquit, & cetera medicamenta, non tyriacæ. Neb.

Thesaurus proprie dicitur pecunia abscondita sub terra, cuius non est memoria. l. nūquā §. thesaurus ff. de acq. rer. do. Quandoque improprie dicitur, ut ff. de acq. poss. l. peregre in prin. & ff. ad exhibi. l. thesaurus.

Thlasia dicuntur spadones, quibus testes fracti sunt, thlibia vero quod attritos eos habent.

Tymericus, interpretatur histrio, quoniam tymeles, est pulpium siue scæna. Apuleius pro magia si choragium, inquit tymelicum nū argumetarere. ut et me Gragidij sirmate historius Augustinus li. vj. de ciuitate Dei, Quæ sunt, inquit, illa sacra, quibus agendis tales eligit sacritas, quales nec thymelica in se admittit obscenitas. Vitr. li. v. Ex eo, inquit, scænici & thymelici separatim nominantur. Vlpia. lib. iij. tit. de hæc quod not. infamia. l. athletas. Neque thymelici, inquit, qui certaminibus sacris deseruiunt, ignominiosi habeantur. Itē de consecra. dis. v. can. non oportet. Sed utrobique thymelici corruptè legitur. Ant. Neb. Thymelici, sunt fidicines citharistæ, tyristæ, tibicines, qui in orchestra actiones suas peragebant, sicut histriones in scæna, ut M. Virruuius est auctor.

Thlasia siue thlibia, quod idem est Latine

Latinè dicti, qui habent testiculos attritos, appellati sic à thlac, quod est frango, sine thlibo quod idè significat. Vlpianus titulo de verborum significatione. l. spadonum. Thlibæ, inquit, & thlasie, sed & si quod & aliud genus spadonū est. Itē Paulus ad legē Corneliam de sicariis. l. si quoq; ij. inquit qui thlibias faciūt, ex constitutione diui Hadriani, in ea sunt causa, qua ij. qui castrant. Vbitroque mendosi sunt codices recentiores Accursius tota errat via, nunc dicens esse ferramentū castratorium, nunc venas quæ inciduntur, nūc id quod verissimū est, nescire se, quid thlasia aut thlibia sit, cū sit nō castratus siue exectus, sed qui vt diximus attritos habet testiculos, de quodomo per Mosen scribit in Deuteronomio, cap. vigesimo tertio Non intrabit eunuchus attritis vel amputatis testiculis & abscisso veretro ecclesiā Domini.

Tyberius Cæsar, Liuij, Drusi ex Livia Drusilla filius, Augusti deinde priuignus, ab illo ea lege est adoptatus, vt ipse Germanicum Drusi Neronis fratris sui filium adoptaret. Ex Suetonio in vita Augusti, Tyberij, & Caij Cæsarum. Inst. lib. j. titulo de adoptionibus. §. pe. Augustus, inquit, nō ante Tyberium adoptauit, quātm is Germanicū adoptasset, vt protinus a doptione facta, inciperet Germanicus Augusti nepos esse Accur. Imperator, inquit volebat adoptare quēdā nomine Germanicum, & hic Germanicus no-

lebat consentire. Vnde Augustus calidè suasisit cuidam nomine Tyberio, vt illum Germanicum adoptaret, quod fecit. Quis talia historiarum portenta fingeret, nisi Accursius, aut Accursij admiratores. De Tyberio verò tanquā de persona ignota & obscura dixit cuidam Tyberio: cum successerit Augusto in Imperio. Quòd si historias seculares nunquam legit, nūquāue audiuit illud ex Euāgelio Lucæ tertio: Anno decimoquinto Tyberij Cæsaris, &c. Tibias, aliàs tilibias, instrumentum est ad abscindendū virilia, vel aliter, vt not. in l. hi quoq; ff. ad legem Cornel. de sicar. Imò thlibie legendum est.

Tibialia apud Pau. l. pe. de re mil. dicuntur arma quibus erutamununtur.

Tignus vel tigua dicitur esse omne genus materix lignæ, vt in l. xij. Tab. & Azo. in Sū. cod. titu. & in

stitu de rer. diuis. Vnde tignarij dicuntur omnes qui ædificant.

Tignus iniunctus, Require supra actio.

Tiguli dicuntur foramina, quibus exit fumus.

Tympanium, margaritarum genus est, ex altera parte sphericum, atque ex altera planum, quasi in tympani effigiem formatū. Plin. lib. 9. vbi de margaritis & vnionibus: Quibus inquit, vna tantūm facies est, & ab ea rotunditas, auersis planicies, tympania nominantur De auro & arg. leg. l. pediculis. Cū quædā, inquit, ornamenta mamillarum ex cylindris

- Indris triginta quatuor, & tympaniis & margaritis detraxisset.
- Tyrus**, colonia Syriae Phoenices, in insula quondam, sed ad Alexandro in continentem translata, vnde Lucanus in 3. Et Tyrus instabilis, preciosaque murice Sidon: Tyriorum coloniae meminit Iuriscōsult. in titu. de censib. l. vlti.
- Titubatio** est cum ego hinc inde duo contraria scio, nec tamen alicui eorum (quia dubito) creditatem meam applico, Vnde titubare dicitur quis, quando suspicionem habet super eo de quo cōtenditur, vt c. in nostra praesentia. de procur. in gloss. in verb. titubasset, etiam titubare est defectuosè loqui vel ignoranter, vnde titubans pro ignorante habendus est. C. de cōd. indeb. l. vlt. & ff. de lib. ho. exhi. l. iij. §. is qui arg. c. dñs. de secun. nupt. v. biglo. pro & contra & ca. proposuit de coniug. ser. in glos.
- Titulus** quandoque signum dicitur quandoque causa acquirendi dominij, quandoque ipsa ecclesia, vt titulus sancti Petri, quandoque clericatus, quandoque canonicatus in aliqua ecclesia, vnde dicitur quis intitulari, id est, clericari vel canonicari. Item quandoque capitur pro causa mobili ad dominij translationem, vt pro locatione, vi c. ecclesia sanctae ij, vt lite penden. Item titulus est iusta causa possidendi quod nostrum est, & sic exigitur iustus titulus in vsucapione & praescriptione. c. diligenti de praescrip. & glo. Sum. xv. q. ij. Etiam titulus possessori causam tribuit praescribendi, vt c. j. de praescri. lib. vj. & est vñ de principalibus requisitis ad praescriptionem. Dicitur etiam titulus quilibet ordo ecclesiasticus, quae libet dignitas vel praeslatio, & sic dicitur quis intitulari in aliqua ecclesia, id est, ordinari secundum Bar. in cap. dudum. de elect. super verbo intitularum. & ff. si cer. pet. in rub.
- Titulus** non nunquam accipitur pro rubrica, vt l. j. ff. si cer. pet.
- Titulus possessionis** vel possidendi, & initium possessionis, & causa quare quis possideat: vt emptio, venditio, donatio, permutatio: quia per emptionem & similia incipimus possidere.

De Tante O.

Tochi secundum Azon. dicuntur sustentatores pauperum. Prochi scribendum est.

Toga praetexta, dicebatur apud Romanos, qua utebantur pueri vsque in annum octauum decimum, tunc enim sumebant togam virilem, quae libera dicebatur. Seneca in epist. Tenes memoria cum praetexta posita sumpsisti virilem togam. Pueri quoque in ea aetate praetextati appellabatur. Iuuenal. Et praetextatus adulter. Hinc Festus Pomp. ait: Praetextatis nefas erat obsceno verbo vti, ideoque praetextatum appellabant sermonem, qui nihil obscenitatis habeat. Vlpian. de auro & argen. leg. l. vestis. Puerilia autem sunt veluti togae, pra-

prætextæ, aliculæ, chlamides, & pallia quæ filiis nostris comparamus. Prætexta verò appellata est quoniâ purpura vesti in teretibus rebatur. Nebr.

Togatos dicimus aduocatos, à toga veste nominatos, quam habebant olim aduocati, diuersam à cæteris, vt per hoc cognoscerent.

Tolerare, pro sustentare, dixit Alphe. in l. in lege. de verb. sign.

Tomentum est quicquid puluillo aut culcitæ infertur, siue illud sit lana, siue pluma, siue stramentum, siue carices, & iunci concisi, quod tomentum circense appellatur, id est, vulgare, triuiale, & pauperibus commune, dictum à Circo Romano, vbi eiusmodi tomenta vendebantur. Martial. Tomentum concisa palus circense vocatur, concisam appellat paludē, carices, & iuncos qui ad tomentum concidebantur, quod à temo, quod est incido, dicitur non vt indocti putant, ab eo quod tum erat. Seneca de vita beata: Si super circense tomentum per fascias veteris linthei effluens incubabo. Suet. in Tyberio: Druso, inquit, aded alimenta subducta, vt cogeretur è culcitra tomentum mandere. Varro quoque de lingua Latina. Quod in culcitra tomentum aliudve quid calcabunt, ab inculcando culcitra dicta. Vlp. de leg. iij. si cui lana. Lanæ, inquit appellatione, tomentum nõ continebitur. Expone tu, id est lanæ quæ culcitæ inculcata est: nã ea poterat in dubitationem venire. Quod verò Accursi-

us putat genus esse vestis, vel cooperitorium de lana factum, quis non iure possit ridere? Nã vt in eadem lege habetur, si lanæ appellatio eatenus extēditur quod ad telā peruenerit, hoc est vt idē Accursius interpretatur, vt solū restet texere, nondum tamen est in tutela posita, quomodo vestis siue cooperitorium ex lana factum, debet lanæ appellatiõne contineri. Quid quod Paulus in eodem titulo expressè dicit, Lana legata vestem quæ ex ea facta sit deberi non placet. Ant. Nebris.

Tomentum accipit Nebrissenfis, p omni quod infertur puluillo, siue illud sit de pluma lanave, siue de stramentis vel aliqua alia re.

Topiarius, est operis topiarij artifex. Opus verò topiarij dicitur quod in viridariis ropiarij faciunt exprimentes varias figuras animalium aliarumq; rerum ex myrto, citro, buxo, hædera alijsq; arbusculis, fruticibus & herbis, quarum natura flexibilis est. Plinius li. 15. Satiuarum, inquit, myrtorum genera, topiarij faciunt Idē libr. 12. ficum indicam ad opus topiarium dicit pertinere. Et libr. 21. de chamæ daphne. Topiaria, inquit herba inopiã florum aliquam supplet. Idē li. 22. acatho herbam appellat topiariam, quia topiario operi accommodari potest. Cicero ad quirtum fratrem, Topiarij laudantur, ita omnia conestiuunt hædera, atq; ibidē: Vt deniq; illis paleati topiariam facere videant. Vlp. ti. de fidei instr. l. in strumera. Si viridaria, inquit, sunt topiaria accedunt instrumeto fidei:

Et

- Et eodem tit. quæ situm. Hostia-
rij, inquit, vel topiarij, & dietarij.
Aphricanus ti. de legatis, & quæ
rerentur, prædiis legatis, & quæ
eorum prædiorum causa empta
essent, neque topiarium, neque
saltuarium legatum videri ait, to-
piarium enim ornandi, saltuariū
autem tuendi & custodiendi fū-
di, magis quā colendi causa para-
tum videri. Accursius cuiusmodi
ornatus esset topiarij, nesciuit,
cum dicit illius officium esse, pur-
gare agrum spinis & vepribus, &
facere fossas. Imò verò eiusmodi
ferui legato cederentur, cum ne-
cessario ager purgari debeat spi-
nis, & fossæ atque elices deducē-
dæ sint, atque quæ ad culturam
pertinent. Nebr.
- Topiarius est qui prædium ornat,
saltuanus qui custodit. l. cū quæ-
rebatur. §. si. ff. de leg. iij.
- Tonsura in clerico, vide gl. in clem.
quoniam, de vita & honest. cler.
& xxij. dist. c. prohibere. c. cleri-
ci. c. si quis ex clericis. c. nō liceat
cui liber. & xij. q. j. duo sunt.
- Toral, mappa est quæ toro, & id est
mensæ imponitur. Varro de lin-
gua Latina. Toral, inquit, quod
ante totum. Horatius 1. Episto.
Ne turpe toral, ne sordida map-
pa. Florentinus de supellectili le-
gata. l. de tapetis. Sicut thoralia,
inquit, quæ stragulorum nō sunt.
In eodem tit. supellectili, vt dixi-
mus in verbo mappa, oralia pro
toralia legitur. N.
- Tormentum dicitur quasi torquēs
mētem, à torqueo torques. Quæ-
stio verò est veritatis indagatio
per tormentum seu torturam, &
potest appellari quæstio à quærē-
dō, quia inde per tormentum in-
quirit veritatem. Pan. in cap. cum
in contemplatione. de re iur.
- Torneamenta dicuntur quædā nū-
dinæ vel feriæ, in quibus milites
ex edicto, conuenire solēt, & ad
ostensionem virium suarum &
audaciæ, temerè congregati vel
congregari. vt c. primo de tornea.
- Torrens est aqua in imbre cum im-
petu quæ i æstate torrescit, id est,
arescit: secundum gl. in cle. dudū.
de sepul. Vide ff. de flumi. l. j. §. 2.
& de aqua plu. arcē. l. in summa.
§. penultimo.
- Tota 1. omnis. ff. de pac. l. si vnus. §.
pactus. ver. idem dicimus.

De T ante R.

Trabes est vestis cōsularis, vt C. de
cōsul. l. j. li. xij. qua veste etiā ute-
batur Imperator, q. etiā se cōsulē
vocabat: vt in auth. de consulib.

Tractatorij, etant viri qui tractabāt
& contractabant, id est manibus
contingebant & palpabant ani-
malia publica, & equos sacro v-
sui deputatos. Vel dicuntur tra-
ctatoria literæ impetratæ pro li-
centia vehēdi animalia, vel lite-
ræ datæ licentiæ ad tractandum
& puniendum criminosos, secū-
dum Accur. C. de eo. ti. in rub.

Tractatores Alciatus scribit appel-
lari eos, qui habent tractatorias,
id est licentiam adducēdi equos
in cursu publico, quem Plin. in
epist. & iuriconsulti vocant di-
ploma.

Tradere, duplicem habet significa-
tionem,

tionem, vno modo est rem suam in alterū transferre. Corporalis enim res tradi potest, & à domino tradita alienatur, hoc patet per etymologiam dictionis. Dicitur enim trado quasi transfero dominij, & sic bene dicitur in instrumentis veditio is, iure proprio tradidit, id est trāferens tradidit seu dedit. Aliomodo tradere capitur pro inducere in possessionē, siue pro ipsa corporali prāstatio ne rei, vt cū dicitur possessionem tradidit, vel ipsum equū per frānum, vel librum in manibus.

Traducere vsus est Paulus. i. l. si duo vti possid. p. facere traduces. Traduces autem in vitib. dicuntur, q. aliunde tracti, ac propagati sunt.

Traba est instrumentum rusticum quod a quādis cespitibus vel feno colligendo aptatur.

Traianopolis, ciuitas Siciliæ, à Traiano Cæsare cognominata, vt ex verbis Iuricōsulti colligim⁹ in tit. de censib. l. vi. In Sicilia, inquit, Selinis & Traianopolis. Sed cum Traianopolis oppidum sit Misæ maioris, atq. alterum eiusdē nominis in Piceno Italiæ interpungenda sunt legis verba, aut Selinis sit in Sicilia, & Traianopolis altera ex illis duabus. A. N.

Traiectitia pecunia, dicitur, vt Modestinus lib. 2. Digest. tit. de nautico fœnore, scribit, quæ trās mare vehitur, & ibidem sæpe Aphricanus quoque in titulo actionibus & obl. l. traiecitiz pecuniz. Itē Cod. de veteri iur. enuc. l. tāta. Dicta est autem traiecititia, à traiciendo, hoc est, transmittendo,

unde est frequenter, apud historicos, traicere montē, & traicere mare, & traicere flumen, & traicere exercitū, traicere merces, traicere pecunias. Atque vtrunque simul traicere exercitū, mare, flumen. Quare traiecitiz pecuniæ nomine veniet ea, quæ permutatur, & transfuchitur vltra montes & maria.

Nebr.

Traicere est mare transire. Unde dicitur: Si pontonib. mare traiciatur, id est, trāseat. Inde traiectū est, per mare transitus. Etiam alio modo est nomen ciuitatis.

Traiecitia dicitur pecunia quæ locatur vel permittitur, alicui per mare ad quēcunque locum transfuchenda vel deputada ff. de act. & obligatio. l. traiecitiz.

Transactio est de re dubia, & lite incerta nōdum finita dato aliquo promisso, vel retento, nō gratuita pactio, vt in c. super eo. de trāfact. Et est idē quod compositio inter aduersarios, & litem intelligo presentem vel futurā, quia ante litem cōtest. potest fieri trāfactio, vt ff. de condic. indeb. l. eleganter. §. si quis post. Item litem subaudio iustam vel iniustam: vt C. eod. tit. l. 2. & si quis quando agit, credit se habere iustā causā, alias contrariū, vt ff. de condic. in deb. in Sum. vt tamen inter insistentem & resistentem, vt si actor per calumniam insistat, nulla sit transactio. sed si reus per calumniam resistat, valeat transactio quantum ad eum. C. eo. tit. l. sub prætenu. licet per aliam viā

hōc

hoc est per actionē de dolo, vel replicationem doli cōsulatur actori, vt ibidem dicitur quando dolo reus induxit actorē ad trāsigendū. Et dicitur in descriptione, nō gratuita pactio, idē quia fieri non potest gratis, imō expedit q̄ is, cui fit trāfactio, aliquid det vel dare promittat transigenti. vnde fieri debet aliquo dato retento vel promisso, alioquin trāfactio non procedit. Et in eo quod dicitur, aliquo, intelligitur etiam de modico, quia si quēstio erat de re valente centū, potest fieri trāfactio pro decem vel p̄ minori, nec potest dicere transigit super incerto. Itē in eo quod dicit re dubia & lite incerta intrā sitūe ponitur, vt sit sensus, de re quæ dubia & incerta est, lite, id est propter litem, quia lis quando pendet, facit rem dubiam & incertam. Nam euentus litis & iudiciorum incertus est. l. quod debetur ff. de pec. vnde super eo quod in quæstione vertitur, lite pendente potest fieri trāfactio. & idē dicitur, lite nondum finita. Nam si iudicatū esset, nec appellari posset, nec quore medio sē tētia retractari, ita quod de sentētia nō dubitaret, certē trāfactio nō valeret, vt si quis cōdēnatus ad x. dicat, Verum est me tibi cōdēnatum esse ad x. & verum est quod debeo, sed si vis esse contentus, quinque dabo incontinenti, tunc trāfactio nulla esset, & iudicatum negaret, adē tamen liquida foret probatio, vt non sufficeret negare, ad-

huc est idem, vt C. de pœn. leg. qui sententiam. Dicitur enim trāfactio quasi actionis in amicitia seu amicabilem compositionem transitio, transeunt enim à lite & ab actione, qui componunt inter se pascientes, cum tamen gratis non remittitur actio, secus si gratis remittitur, quo casu non fit trāfactio, sed simplex per donationem pactio, qui enim trāsigit quasi de re dubia & lite in certa neque finita transigit. i. componit, vt in c. super eo. ti. in gl. ij. & is transit ab actione qui trāsigit, & is qui agit propriē dicitur trāsigere, vt C. eo. ti. l. ij. p̄xal. reus autem improprie. Item in spiritualibus nō valet trāfactio proptio nomine dicta. e. si quādo clerici de offi. deleg. in e. cōstitutus, & c. p̄xterea. e. ti. & c. super eo. p̄xalle. & est rex. Ratio, quia trāfactio in spiritualib. continet species si monie, verbi gratia, duo litigant super aliquo beneficio ecclesiastico, puta ecclesia vel p̄benda, & etiam super iure p̄sentandi, talis trāfactio, cum sit super re sacra, nō valet quādo alter illorum dat alteri x. vel xx. annuatim vt cesset à lite, & alter obtinet ecclesiam seu p̄bendā seu ius p̄sentandi, cum sit a nexū spirituali, ergo species simoniae est, vbi aliquid datur vel promittitur siue retinetur in talibus vt possideatur, aliās procederet in spiritualib. nullo dato retento vel promisso, sed tūc propriē nō est trāfactio, sed in temporalib. valet trāfactio tali modo sumpta.

Sumitur

Sumitur autē aliter & largo modo transactio, prout est amicabile compositio, & sic potest fieri in spiritualibus, vt i. c. statuimus, de transactionibus. arg. c. nisi essent. de præbend. & c. ult. de rer. perm. Et hoc dum ex vtraque parte datur spirituale. auctoritate tamen superioris, vt aliqui litigeant super ecclesiis, & episcopus vel archiepiscopus componat eos iure. Item non valet transactio in subiectione spirituali. ca. præterea. ij. eodem titulo. Subiectio enī est spirituale quid, & ideo aliquo dato vel promisso sine retento remitti non potest, verbi gratia, iste subiectus est tali abbatiæ, s. ecclesiæ sancti Petri, modo vult transigere, id est, dare triginta solidos, vel aliud in certo censu vt sit exēptus ab abbatiæ subiectione, qui census est, P. esset recognitio debiti subiectionis. cap. omnis anima, de censu. tamen non valet talis transactio propter subiectionem. Sed si gratis vellet quis aliquam ecclesiam eximere subiectam, bene posset ex ea annuatim aliquid accipere nec esset simonia. c. constitutus. de relig. domi. vel sibi constituere soluendum censum in recognitionem dominij, vt in cap. omnis, præallegato, vel ad iudicium perceptæ libertatis, vt in cap. recepimus, de privileg. Item in matrimonio compositio vel transactio non valet. c. finali, de transact. Et nota duas regulas, Prima est affirmatiua, quod in omni causa criminali vel in omni

crimine pro quo venit imponenda pœna sanguinis, licitum est transigere, excepto crimine adulterij. Ratio huius regulæ, quia vnicuique licet redimere sanguinem suum. Sed ratio exceptionis est frequentia criminis adulterij. xxxij. quæst. vij. quid in omnibus. de iudic. capi. at si clerici. §. de adulteriis. Secunda regula negativa est, quod in aliis criminibus, in quibus non venit pœna sanguinis, non est licitū transigere, excepto crimine falsi, in quo potest transigi: ratio regulæ est, ne delicta maneant impunita. Ratio verò exceptionis, quia non potest maius crimen imponi quàm falsitatis, quo d'adimit omnem honorem. Et hæc dicta procedunt de iure civili. Iure nā que canonico hic non licet transigere: ibi sic, quia ibi nō venit pœna sanguinis imponenda. Itē transigi non potest super alimentis, nisi autore prætoris. ff. de transaction. l. cum hic. in sum. Ergo nō. q. quæsdā insunt in quib. nec compositio, nec dispensatio, nec transactio locum habet. Quomodo enim posset fieri per amicabilem compositionē, dispositionem vel per transactionem, vt vir dimissa vxore aliam superinduceret? vel vt monachus talis existens proprium haberet? de sta. mona. cum ad monasterium. vel vt subiectus in subiectione perdurans, domino non obediret. s. in licitis & honestis in his ergo cum similibus transactio locū non habet, vt in fin. eod. ti. Effectus autem transa

transactionis est vt omnia instrumenta ad causam spectantia, super qua transactum est, & quicquid aliud est quod opē partibus ferre poterat, hoc sit vacuum, & omni virtute casurū, & sola transactio validum perpetuūque robur obtineat, vt in capitul. j. eodem tit. secundum Gof. in sum. de transa.

Transcribere præter illam significationem, quæ omnibus est notissima, modo significat iure cesso tradere, vt in lege si vir uxori de præscript. ver. modo transferre, vt in rationib. fit, cum id, quod mihi expensum latum est, in aliud nomen transfertur, & nomen meum è rationibus eximitur. l. Aliquando. ad Senatuscōf. Velleian. Bud.

Transfuga dicitur qui transit ad hostes.

Translata legata dicuntur, quæ testator vni legatario ademit, & alij legauit, nam sic transfert testator auferendo ab eo cui primum legauerat, & alij dando.

Translatio est de sede ad sedem facta commutatio, vt cum episcopus de vna sede ad aliam transfertur, vnde quod hic appellatur translatio, alibi dicitur mutatio, vt ij. q. j. mutationes, vel sic, Est ab vna ecclesia ad aliam regulariter facta transitio. Potest enim aliquis de minori ecclesia ad maiorem transferri, nam qui promouetur, de minore ad maius promouetur. xcij. dist. legimus. in fin. & hoc maxime de translatione episcoporum. Vnde translationū

duæ sunt causæ. Prima vtilitas cum in sua ecclesia infructuosus est. Secunda necessitas, vt cum persecutionem patitur, & hostilitatem. Et sunt tres causæ transitus. Prima leuitas, Secunda cupiditas, Tertia humilitas: de hoc Goffre. in sum. eod. tit.

Translatiue significat segniter & non accurate. l. j. §. præuaticatorem. ad senatuscōf. Turp. & l. j. de iure patro.

Translatitium edictum, vide in ver. Edictum.

Transmigrare est de loco ad locum cum transire.

Transuersionem, vt inquit Bud. in l. ij. de in ius voc. hodie licet barbarè, monstrā vocamus, cum scilicet equites solenniter recensentur.

Transuersales dicuntur qui ex transuerso siue à latere, cōiuncti sunt, vt fratres, sorores, & eorum eorumque liberi.

Trapetum, siue trapetus, vt inquit Seruius in illud Virgilij 2. Georgico. Venit hyems teritur siccyonia bacca trapetis, olearia mola est. Martialis. Nec tantassiacis cedat tua sylua trapetis, dictum à tero teris, vt Varro de lingua latina tradit, vel (vt alij) trepo quod est verto, quia mola oleariæ vertuntur. vel à trepo, quod est premo. ad priorem etimologiam aluluit Virgilius cum dixit, teritur siccyonia bacca trapetis, ad alteram, vel potius ad vtranque. Plinius libro 15. Mox, inquit, trapetis fractæ oliuæ premerentur. Vlpianus titulo locati & conducti.

- l. sed addes. §. illud. Trapeta, inquit; instructa funibus Accursius instrumentum tantum esse dicit, sed non cuiusmodi, aut ad quos usus. Quod vero in ti. de supellectili. l. de trapetis: bis scriptum est trapetum, expuncta r, litera, tapetum est legendum, quod nemo dubitat in genere stragularum esse. N.
- Traperum est mola olearia. l. sed addes. §. illud. ff. locati.
- Trapezita, id est captor vel mercator. xxij. di. in nomine Domini.
- Trapezophorum, theca erat in qua preciosiores mensae defererentur: nam trapeza interpretatur mensa, & phereo vel phoresco, quod est fero. Florentinus de supellectili legata. l. supellectili. Trapezophora, inquit, delphica & subsellia. Cicero tamen ad Fabium Gellium pro statua siue signo quod ferebat mensam posuit, Trapezophoro, inquit, si te delectat habebit. N.
- Trapezophora erant mensae ornatu maximo elaboratae, quae effectis imaginibus subsistebantur. trapezophorarum mentio fit in l. iij. de supel. leg.
- Tremis species erat pecuniae signatae, sic dictae, a terna parte aurei quam pendebat, ut docet Bud. in l. qua vulgo. de ad. ed.
- Trenga est securitas praestita personis & rebus ad tempus, discordia nondum finita, ut de treug. & pa. ca. j. sed pax require supra in litera P.
- Trenga ad tempus facta potest appellari pax. ca. nouit. ver. postremo & ibi ad hoc no. Pan. in pe. no. de iud.
- Tribunal secundum Goffredum est locus maiorum iudicium qui habent merum imperium, secundum Az in Su. C. de iur. om. iud. vel est locus ubi iudex pro tribunali sedet, qui alias forus vocatur, extra, de verb. sig. forus. & est gl. in c. j. de re iud. l. sexto.
- Tribunus plebeus est plebei magister stratus, sic dictus, quia populus Romanus olim erat diuisus in tres partes, & ex singulis singuli tribuni creabantur, vel quia tribuum suffragio constituebantur.
- Tribunus Quiritium, id est militum, erat Rege exacto ante dictatores, qui praefuit equitibus, postquam partim ex plebe, & partim ex partibus militum creati sunt Tribuni consulari potestate.
- Tribuni, id est primicerij. l. ij. & ibi gl. C. de offi. prim. & qui dicuntur tribuni, vide l. officium ff. de re mi.
- Tributum est census qui praestatur ratione soli propriam possidentibus. Dicitur autem tributum idem, quia militibus tribuebantur, qui expeditioni publicae vacabant, unde & stipendium appellatur, ut ff. de verb. sig. l. ager. & ff. de pub. & vect. l. j. §. hic titulus, super ver. pendant, in gl.
- Tributarij dicuntur a tributo quod a tributione deriuatur.
- Tributaria actio, require supra de actionibus.
- Tricennium tempus xxx. annorum: inde tricennialis praescriptio, ut in c. vigilanti. de praescrip. in antiq.
- Triclinium erat locus trib. constitutus lectis, ad discumbendum.
- Triclinaria vestimenta sunt illa quibus utimur in cubiculo. l. apud

Aufidium. ff. de op. leg. ^{trioim}
Triennium est tempus trium anno-
 rum, vt c. j. de præsc. Et inde dicitur
 triennalis præscriptio, quæ
 cõmuniter currit in vsucapione.
Triens est tertia pars assis quatuor
 continens vncias.

Trierarchus, interpretatur navis
 princeps; nam trieris est navis
 habens triplicem ordinem remo-
 rum, quæ triremis dicitur. Hiero-
 ny. Ezechielis capite 30. Egre-
 dientur nunciij à facie mea in tri-
 eribus. Ad senatusconsultũ Tre-
 bellianum. l. seius. Fiduciariũ, in-
 quit, reliquit heredem trierar-
 chum. Itẽ de bonorum possessio-
 ne l. j. Nauarchos, inquit, &
 trierarchos classium. N.

Trierarchus interpretatur princeps
 navis, trieris enim navis dicitur
 triplici remorum ordine instruc-
 ta. l. Seius ad senatuscon. Treb.

Trietericus, a, um, est illud quod
 tertio quoque anno contin-
 git, à tria, quod est tres, &
 eros annus. Virg. 4. Aene. Re-
 ferunt trieterica Bacchi Orgia.
 Quid. 2. de rem. Ibat vt Pædonio
 referens trieterica Baccho. Apu-
 leius pro magia. Crotalum, in-
 quit, ad trieterica Orgia. Mode-
 stinus l. 50. Dig. ti. de pollicita-
 tionibus. l. Septicia. Agonem, in-
 quit, constituo trietericum.

Trietericũ, quod tertio quoque an-
 no contingit. l. septicia. de polli.

Trini, a, nomen est distributiũ,
 quale illud bini, & quini & deni,
 significatq; cuiuslibet comperere
 tria. lūgiturque vt alia eiusmo-
 di nomina nominib. pluraliter

declinatis. Martialis. Transferin-
 binz forsan trinæve calēdæ. Sil-
 lius li. decimoquinto Punicorũ:
 Qui sua nunc trinis deducunt
 agnina castris. Martianus li. 50.
 de legatio. l. sciendũ. Præcipitur,
 inquit edicto Vespasiani omnib.
 ciuitatibus, ne plures quàm ter-
 nos legatos mittant. Accursius
 in errorib. pertinax est, nam qui
 binos exposuit pro quatuor, qui
 nos, pro decem, denos, pro vigin-
 ti, hoc in loco trinos pro sex
 exponit, cùm exponendum fue-
 rit trinos, id est quælibet ciuitas
 tres. Sed quæro iam, nõ ab illo,
 sed ab illius amatoribus, an re-
 ctè dictum sit, q̄ omnes ciuita-
 tes non amplius mittere debe-
 ant, quàm sex legatos? significa-
 retur nãque q̄ omnes ciuitates
 simul sumptæ non amplius es-
 sent missuræ quam sex legatos,
 quod est perquam ridiculũ. N.

Triplicatio est quæ duplicationem
 infirmat & adiuvat actorem. Et
 sic deinceps quadruplicatio. Re-
 quire suprã, duplicatio.

Tripondius est as triplicatus, scili-
 cet xxxvj. vnciæ.

Triphus, potest interpretari delica-
 tus: nã triphes, es, est delictum, &
 tryphao delictior. Vl. ti. de cõdilitio
 edi. l. item Offilius 5. vt Baldus,
 inquit, & blesus & tryphus, isque
 qui tardius loquitur. Vbi tryphũ
 pro traulo hoc est bleso posuit,
 & qui quodammodo ex delictijs
 sic loquitur. Quintilianus libro
 primo illorum delicias reprehē-
 hendit, qui literam male profec-
 runt. Legendum athopis.

Triumviri capitales dicuntur qui carceris habebant custodiā, quorū in teruētū animaduertendum erat in quosque homines facinorosos, quos etiā dicimus stratores à stringendo, quia in carcere custodiendos & reos damnatos puniebant.

Triumviri mōetales dicuntur videlicet æris & argenti, vel auri confiatores.

Trochlea, instrumentum est cū orbiculis ad eleuanda & deprimēda onera. Cat. de re rustica. trochleas Græcicas binis funibus sparteis. Vitruuius li. 10. c. 2. & 3. de trochleis multa, dicta à trecho, quod est curro. Vl. ti. loca. l. sed addes. tympanū, inquit, & trochleas quibus eleuatur prelum. N.

Trocleam, instrumentum fuisse antiquitus, quo plūm releuaretur, ostendit Iur. in l. sed addes. ff. loca.

Trophima, merces nutrimentum.

Trozimus Græcè, maturus siue comestibilis interpretatur, Vnde vna quæ esui adferuatur, & quæ nō est apta vino, trozimos à Iurisconsulto appellatur in ti. de ver. sig. l. q. fundū. Qui fundū, inquit, vēdit, pomum ex cepit, nūces, ficos, & vvas dūtaxat duracinas, & purpureas, & quæ eiusdem generis essent, quas nō vini cā haberemus, quas Græci trozimos appellāt, excepta videri. N.

Trulla, vas est quo ē culina in latinā aquā fundūt, atq; ad alia eiusmodi ministeria cōparatum. Ho. 5. Ser. p. vase potorio villiori posuit dicēs, Qui Veietanū festis potare dieb. Cāpana solitus trul-

la Iuuenalis, Si trulla iuerso crepitū dedit aurea fundo. Pōponi de aur. & argē. leg. l. & si, Veluti paropsidas, inquit, tabulas, trullas. Paulus de sūdo instructio. l. tabernæ. Trullæ, inquit, quæ circa cœnam solent traici. Ne.

Trulla instrumentū ē quā vernaculæ linguæ allusione satis itelligit. Eo em̄ liniēdis muris & arenato gyplatoq; iducēdis vtantur, & ide trullizatio ex gyplō iductio, & liniētio. Sed apud Iur. ff. de au. & ar. leg. l. & si nō sunt. §. argēto facto. accipitur, vel pro vase potorio, vel p. vase i quo vētris onus excipitur & aliter apud Pap. ff. de fun. inst. l. tabernæ. cū inquit, trullæ quæ circa cœnā solēt traici.

De T ante V.

Tubus, siue sit fictilis, siue ex alia materia est fistula p. q. aqua deducit, imo vero aq. ductus ipse tubulus pyridaris cōstat. Hispani araronas appellāt. Columella li. 1. Aqua iq. sic habetur eximia, si fictilib. tubis i cōtectā cisternā deducitur. Plinius li. 3. 1. Aquā ē fonte duci fictilib. tubis vtilissimū est. Seneca li. 14. ep. Suspesuras balnearum, & impressos parietib. tubos. Vl. ti. de cloacis. l. j. Cloacæ appellatione, & tubus, & fistulæ cōtinētur. Et per diminutionē tubulus i eadē significatio. Pl. li. 3. 3. p. cuniculo subterraneo posuit. Hi colores, inquit, in eisdē tabulis inueniuntur. Proculus in ti. de seruitutib. vrbanoꝝ prædiorū. l. quidam. Nō licet, inquit, tubulos habere ad motos,

ad parietem cōmunem. Hic Accursius tribulos p̄ tubulis legit, interpretaturque esse vasa lapidea, in superiori lege tubum putat esse foramen cloacæ. N.

Tubi per diminutionē tubuli sunt canales fictiles per quos fumus ultra parietem conducitur, de quibus meminit Iuriscōsul. in leg. ser. quidā hyberus. ff. de urb. præd. dum dicit nō licet tubulos habere, ad motos ad parietē cōmunē, iisdē dicuntur fenestris quib. calor balnei euaporat.

Tuguriū dicitur esse tectum quod reb. urbanis, vel rusticis custodiendis est deputatum, vel dicitur omne edificium quod magis cōpetit rusticis, quā urbani aedibus, & dicitur quasi teguriū, eo quā tegat. ff. de ver. sig. l. tugurij.

Tunc significat extremitatem temporis l. si ijs legatum §. si ita scriptū. ff. de cond. & dem. hoc facit ad quæstionē notādam. Si quis ita testatur, Si Imperator nō venerit in Italiam intra quinquenniū, heres meus, tunc decē det Titio. Imperator moritur primo anno, an titius potest petere decem? Solutio, certē non nisi post quinquenniū, ad hoc semper allegatur rex. præalle. & hoc quādo tempus apponitur in cōditione potestatiua. Si vero in cōditione casuali apponitur, si deficiat, non expectatur. l. hoc iure. ff. de verborum oblig. Fallit nisi addatur dictio tunc, & hinc exceptū est de el. cōmissa. l. vi. vbi de hoc

Turba cōstat decē hominibus: l. prætor. ff. vi bon. rap. & sic differt a

rixā, quā etiam duo constituunt, vt ibi dicitur.

Turpia verba. i. diffamatoria.

Turpium personarum appellatione continantur meretrices. l. iij. ff. si quis a pat. sue. manum.

Tutela secundū Az. in sum. est vis, & potestas in capite libero, ad tuendum, eum qui propter aetate se tueri nequit, iure civili data ac permessa, vt inst. de tute. §. est autem. Vis autem dico de facto, & potestas de iure, vt talis sit tutor, qui propria imbecillitate nō impediatur, nec à iurisdictione repellatur, quales sunt pupillus, furiosus, & qui p̄petuo morbo laborant, illi enim p̄pter imbecillitate corporis vel animi tutores esse nō possunt. Sed femina quamuis sciant res administrare pupillares, & ad id expediendū vires habeant tamen à iure institutionū nō admittuntur.

Tutela testamentaria est quādo Pater dat filio tutore ī testamēto.

Tutela datiua est quādo nullus datus est tutor filio in testamento, & non extantib. consanguineis idoneis ad tutelam: iudex ex officio suo dat tutorem.

Tutela legitima est quæ defertur à lege secundum quam quādo nullus datus est tutor filio in testamento, qui primo loco deberet ei succedere ab intestato, tenetur suscipere tutelam huius.

Tutelæ actio directa, & contraria. Require suprā actio.

Tutor est qui pupillum vel pupillam morte patris vel emancipatione sui iuris factū, vel factā tueri

Differt autē à curatore, q̄a tutor datur impuberi, curator vero pu-
beri, vel adulto furioso, prodi-
go, surdo, muto, & similibus,
qui rebus suis præesse non pos-
sunt. Itē tutor quandoque da-
tur à iudice, quādoque à testa-
tore. Datur enim à testatore, &
confirmatur decreto iudicis, vel
præsidis. Etiam datur inuito. Sed
curator non nisi volēti præter-
quā ad litē. Itē tutor non datur
certæ rei, vel causæ, secus in cura-
tore, imo tutor principaliter da-
tur personæ. & secundario rebus.
Sed curator primo, & principa-
liter datur rebus, & secundario
personæ. & no. q̄ quidā est tutor
legitimus quidā fiduciarius, qui
dā testamētarius, quidā honora-
rius. tutor fiduciarius est qui pu-
illi emancipati, cuius pater qui
eū emancipauit, tutor erat legi-
timus, pro patre mortuo tutelā
accipit, cū mortis tempore erat
in patris potestate, verbi gratia,
Ticius duos filios habuit. I. Seiu
& Meiu, Seius fuit maior annis
Meius fuit pupillus, Seium ha-
buit in potestate, Meium emā-
cipauit, & ipse tutor eius erat, &
mortuus est eo patre mortuo. Se-
ius frater Meuij pupilli fiduciari-
us tutor est, emancipatione em-
perit ius agnationis, ne fratris
sui frater legitimus tutor esse
possit, tanquā proximus agnatus,
sed fiduciarius bene, & sic tutor
fiduciarius est frater fratris sui
emācipati, vt patuit. Sed si pa-
ter emācipet vnū de filiis suis im-
pubere, eius est legitimus tutor,

& mortuo patre filius alter ma-
ior fiduciarius tutor appellatur,
& dicuntur tutores, quasi tui to-
res aq; defēsores. instit. de tute.
§. tutores, & iste tutor nō potest
dari nisi libero, licet sit casus vbi
seruo datur tutor, vt ff. de tute.
& cur. da. ab iis. l. si impuberi. j.
respō. tutores à quibus iudicib.
datur, vide gl. insti. de curato. in
prin. in ver. magistratibus.

Tutor legitimus est qui lege præcipi-
ētē pupilli nāciscitur tutelā, qua
les sunt proximi, agnati, & co-
gnati. Regulariter enim traditū
est secundū leges, vt ad quē spe-
ctat emolumentū hereditatis ali-
cuius pupilli, ad eūdū pertineat
& onus tutelę ei⁹, nisi fortē sit mu-
lier, q̄ bene vocat ad hereditatē
moriētis, nō tñ ad tutelā supsti-
tis, q̄a tutrix esse non potest.

Tutor honorarius est qui datur pu-
pillo, vt ipsū, defēdat à vexatio-
nib. aliorū, vel dat notitiā gra-
tia, vt alios tutores instruat. c. ve-
nerabilē. de elec. in gl. sup verbo
curabit. Vel honorarius datus
causa honoris nō administratiō-
nis. Et tales nō hēnt onus, vt re-
ges, principes, comites, barones
q̄b. cōmittūt filij causa honoris
ideo illorū tutela vacationē nō
præstat, inst. de excu. tu. vel cu. §.
item tria onera.

Tutor testamētarius dicitur qui te-
stamēto tutor filio à patre pupil-
li datur, si qui p̄ acta intestamēto
nominatur, & assignatur.

Tutor suspectus, secundū Azonē in
Sū. C. eodē tit. dicitur ille qui mo-
rib. talis est vt suspectus sit non

enim facultas, & paupertas, sed fraudulenta vel callida conuersatio in rebus pupillaribus suspectum tutorem commendat.

De T ante Y.

Tympanum est instrumētum ad faciendum oleum. l. sed addes. §. il. lud nobis. ff. loca.

Tympaniū (inq̄t Neb. in Lexico it̄ris) margaritæ gen^o ex altera parte sphaericū, ex altera pleni. l. pediculis. ad fi. de aur. & arg. leg.

Tyro est nouus miles, vt C. de tyro. lib. x. j.

Tyrociniū animi. in l. vltim. dc. ad il. edict. Venuleius eleganter pro simplicitate, & rudimēto posuit vt ibi attestatur Budeus.

Tyrus est serpens venenosissimus, de quo fit tyriaca magna,

Theriacam scribunt alij.

Tyrānica potestas est cū quosdā fauoris gratia sublimat, quosdā odio vel inuidia humiliat, & leuis suspiciōis aura cōdēnat, xv. q. vij. c. j.

De V ante A.

Vacans possessio, require supra possessio.

Vacantia bona dicuntur ea, q̄ dominum nō habent, vel quæ fisco, vel dominio alicuius applicantur Quod cōtingit multis modis, Quādoque si quis intestatus decedit, vel qui testari nō potest vel faciat propter quod heres suus succedere nō potest, vel etiā vbi alias de consuetudine bona alicuius dominio applicantur, tunc dicuntur vacare bona.

Vacillare quid sit, vide extra de p̄cur. in nostra. & de cau. pos. cum ecclesia & de testi. c. praterea. p̄ Inno. & alios.

Vacillare dicitur qui dubitando & tremendo loquitur, & qui variè loquitur, Cardi. Zabarel. in caput praterea circa fin. de test. cog.

Vacuam pecuniam dicit Iuriscōf. in l. Quintus. de posi. pro. ociosa & reposita, & ex qua quis lucrum non facit.

Vadimonium accipitur pro ea spon̄sione quæ datur in causa graviori, puta criminali, dictū vadimonium à vadibus, hoc est spon̄soribus, quos qui dederint iudicio vadere, id est decedere potest quocumque libuerit. Auctores sunt Acton & Porphyriō in illud Horatij in primo Sermonum Ille datis vadibus qui rure extratus in urbem est. Iuuenal. differt vadimonia prator Et Plinius in proemio naturalis historix, Propter quod inquit, vadimonium differri possit N.

Vagabundus est qui non habet domicilium, sed hodie hic est, cras alibi. l. iij. §. prator. ff. de dam. in fec. Sed quasi vagabundus est q̄ habet domicilium, sed rarò moratur in eo, & vagatur huc illuc Quomodo cōueniantur isti, habetur incap. fina. de foro compe. in glo. j. & ibi nota.

Valesij, apud antiquiores dicebantur qui postea, s. litera (vt in plerisque aliis) in r. literā mutata, Valerij sunt appellati. Fuit autē Valeriorum familia Romæ dicta à Valesio viro praeclaro, nec min^o locu.